

ДЕНИЦА ПЕТКОВА ЗАГОРЧЕВА-КОЙЧЕВА

**КРАТЪК РЕЧНИК НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА ЛЕКСИКА
В НОРМАТИВНАТА УРЕДБА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И
УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ**

Университетско издателство
„Епископ Константин Преславски“
Шумен, 2022

КРАТЪК РЕЧНИК НА СПЕЦИАЛИЗИРАНАТА ЛЕКСИКА В НОРМАТИВНАТА УРЕДБА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Първо издание

Рецензенти:

проф.д-р Снежанка Георгиева

проф.д-р Чавдар Сотиров

Научен редактор:

доц.д-р Виолета Кюркчийска

Правен консултант:

доц.д-р Силвия Салтирова-Радкова

Коректор:

доц.д-р Ганка Янкова

Дизайн корица:

д-р Ралица Янева

д-р Деница Петкова Загорчева-Койчева – автор

ISBN: 978-619-201-610-4

e-ISBN: 978-619-201-665-4

Университетско издателство

„Епископ Константин Преславски“, Шумен, 2022

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	5
Буква „А“	7
Буква „Б“	10
Буква „В“	14
Буква „Г“	17
Буква „Д“	19
Буква „Е“	28
Буква „З“	31
Буква „И“	36
Буква „К“	41
Буква „Л“	47
Буква „М“	50
Буква „Н“	52
Буква „О“	59
Буква „П“	78
Буква „Р“	97
Буква „С“	104
Буква „Т“	117
Буква „У“	122

Буква „Ф“	128
Буква „Х“	130
Буква „Ц“	131
Буква „Ч“	133
НОРМАТИВЕН УКАЗАТЕЛ	135

ПРЕДГОВОР

В работата ми със студенти и специалисти с практика в образователни институции често ми се налага да търся подходящи дефиниции за термини и фрази, които да са едновременно легални, разбираеми и приложими за образователните институции. Много от понятията имат широко разбиране, което не е приложимо в конкретни сфери, а се изисква тясното им, конкретно дефиниране за съответната област или в даден контекст.

Специалистите от образователните институции ежедневно се сблъскват с разнообразната терминология от различни области. Друг проблем е многообразието от неточни и некоректни дефиниции на различни понятия.

В нормативните и стандартизираните документи определени термини/фрази, извън широкото си разбиране, имат точно определена правна стойност, за да обективират действия, бездействия, права, задължения и др. Неразбирането и неправилното представяне на тези термини и фрази, може да доведе до неточно изпълнение на задълженията, неправилно разбиране на правата и други негативни последствия. Така се роди идеята ми за този речник.

Краткият речник на специализираната лексика в нормативната уредба за предучилищното и училищното образование не представя нови или авторски дефиниции. В него са подбрани и систематизирани дефиниции на термини, основани на законови норми.

Речникът е предназначен за подготовка на студенти, обучаващи се в професионални направления „Теория и управление на образованието“ и „Педагогика на обучението по ...“, като учебно пособие. Речникът ще е полезен в практиката на специалисти, работещи в системата на предучилищното и училищното образование.

В краткия речник на специализираната лексика в нормативната уредба за предучилищното и училищното образование някои дефиниции са изведени в тесен смисъл само за целите на обучението на студенти и практиката на специалистите в предучилищното и училищното образование. В този смисъл предложените законови тълкувания могат да имат и по-широко разбиране и тълкуване, когато касаят други области на познанието и практиката.

При подбора на дефиниции са ползвани 61 различни правни норми, включващи кодекси, закони, наредби и правилници.

След всяка дефиниция е записана правната норма (закон, наредба и др.), от която е изведена. Това осигурява възможност по всяко време да се провери актуалността на дефиницията и действието на правната норма.

Автономия на държавните и общинските гимназии, средни и специализирани училища – включва и правото да сключват с държавни висши училища споразумения за съвместно обучение по учебни предмети и/ или модули за придобиване на профилираната и/или професионалната подготовка във втори гимназиален етап, както и по учебни предмети за придобиване на специализираната подготовка в средната степен на образование при спазване изискванията на този закон и на Закона за висшето образование. (ЗПУО)

Автономия на училищата – включва правото да определят профилите и професиите, както и самостоятелно да избират и съставят свои учебни планове, да разпределят учебната програма в зависимост от потребностите на учениците, да определят учебните предмети и да разработват учебните програми в случаите, предвидени в този закон. (ЗПУО)

Автор – физическо лице или физически лица, които в резултат на творческа дейност са създали:

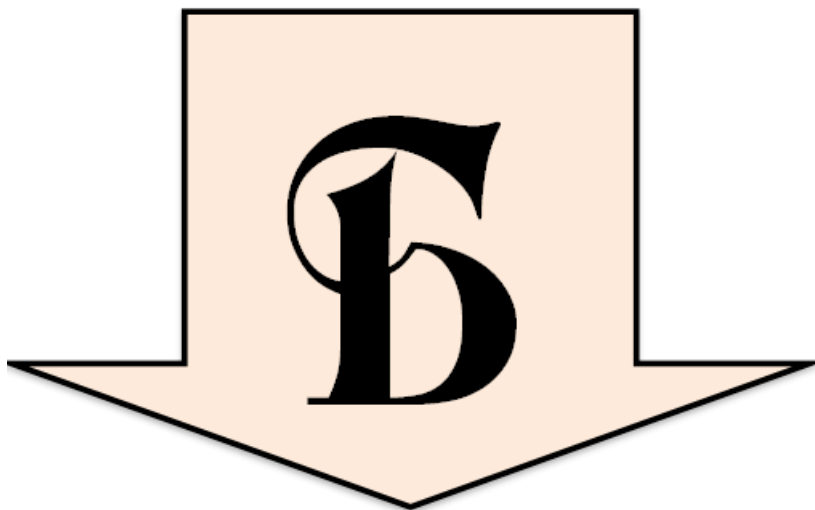
- познавателна книжка и/или учебник и/или учебен комплект, които се ползват в системата на предучилищното и училищното образование;
- проект на познавателна книжка и/или проект на учебник и/или проект на учебен комплект, с който да участват в открита от Министерството на образованието и науката процедура по оценяване и одобряване. (ЗПУО)

Административен контрол – дейност за проверка и оценка на действията на администрацията за съответствие с нормативните и вътрешноведомствените актове с цел ефективност, прозрачност в управлението и предотвратяване на корупцията. (ЗА)

Административен орган – органът, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, включително лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги. (АПК)

Административно обслужване – всяка дейност по извършване на административни услуги от структурите на администрацията и от организации, предоставящи обществени услуги. (ЗА)

Атестиране – процес на оценяване на съответствието на дейността на учителите, директорите и другите педагогически специалисти с професионалния им профил, с изискванията за изпълнение на длъжността, както и със стратегията за развитие на детската градина, училището или центъра за подкрепа за личностно развитие, а за директорите – и на управленската им компетентност. Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти се извършва на всеки 4 години. (ЗПУО, Н 15/2019)

Бездомно лице – лице, което не притежава собствено жилище, не е в състояние да наеме жилище със собствени средства и не е настанено в общинско жилище по реда на Закона за общинската собственост и/или което поради инцидентно възникнали обстоятелства (пожар, природни бедствия, срутване на сграда и други) е останало без подслон. (ЗПССИ)

Безопасност на движението по пътищата – състояние на системата „човек – превозно средство – път – среда“, при което може да бъде предотвратено възникването на пътнотранспортни произшествия и да бъдат ограничени последиците от вече настъпили пътни инциденти. За постигането му се въздейства чрез всеобхватен, превантивен и последователен подход за създаване на условия за защита на живота и здравето на човека, като се прилага съвкупност от

мерки, насочени като минимум към: развитие на щадяща пътна инфраструктура; формиране на отговорно поведение на участниците в движението; техническа изправност и безопасност на превозните средства; осъществяване на ефективен контрол и превенция на нарушенията; адекватни и своевременни последващи действия от страна на съставните части на единната спасителна система. (ЗДП)

Болничен учител – учител, който е назначен само за обучение на деца и ученици по време на техния престой за лечение в болница. (ЗПУО)

Брутна работна заплата – включва:

- основна работна заплата, определена съгласно действащата нормативна уредба и прилаганата система на заплащане на труда;
 - допълнителни трудови възнаграждения, определени в Кодекса на труда, в Наредбата, в друг нормативен акт или в колективен трудов договор;
 - други трудови възнаграждения, определени в нормативен акт или в индивидуалния трудов договор. (НСОРЗ, Н 4/2017)
-
-

Български жестов език – естествено възникнала жестова система за езикова комуникация. (ЗБЖЕ)

Бюджетна субсидия – трансфер с общо или целево предназначение, който централният бюджет предоставя безвъзмездно на бюджетна организация за съответната бюджетна година. (ЗПФ)

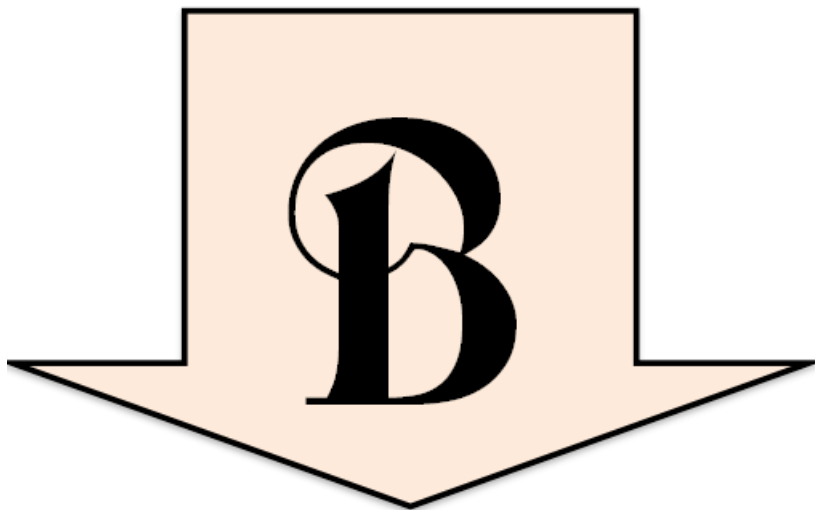
Бюджетни взаимоотношения – включват трансфери и временни безлихвени заеми. (ЗПФ)

Бюджетни организации – всички юридически лица, чиито бюджети се включват в държавния бюджет, в бюджетите на общините, в бюджетите на социалноосигурителните фондове, както и всички останали юридически лица, чиито средства, постъпления и плащания се включват в консолидираната фискална програма. (ЗПФ)

Бюджетни предприятия – всички лица, прилагащи бюджети, сметки за средства от Европейския съюз и сметки за чужди средства съгласно Закона за публичните финанси, включително Националният осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса, държавните висши училища, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, Българската национална телевизия, Българското национално радио, Българската телеграфна агенция, както и всички други лица, които са бюджетни организации, съгласно Закона за публичните финанси. (ЗСч)

Бюджетни средства – паричните средства, постъпващи, съхранявани, трансферирани и/или разходвани по отделните бюджети. (ЗПФ)

Бюджетно салдо – разликата между приходите, помощите и даренията, разходите и бюджетните взаимоотношения. Положителното бюджетно салдо е излишък, а отрицателното бюджетно салдо – дефицит. (ЗПФ)

Валидиране на резултати от ученето – оценяване и признаване на съответствието между компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене, и изискванията за завършване на клас, етап или степен на образование и/или за придобиване на професионална квалификация и издаване на съответния официален документ. (ЗПУО)

Велосипед – пътнo превозно средство най-малко с две колела, което се привежда в движение с мускулната сила на лицето, което го управлява. (ЗДП, ППЗДП)

Вероизповедание – съвкупността от верски убеждения и принципи, религиозната общност и нейната религиозна институция. Вероизповеданията, регистрирани по реда на

Закона за вероизповеданията, могат да разкриват лечебни заведения, социални и образователни институции. Лечебни заведения, социални и образователни институции на вероизповеданията се създават и действат според действащото законодателство. (ЗВ)

Вечерни училища – организират обучение във вечерна форма за придобиване на основно и средно образование и/или на професионална квалификация на лица, навършили 16 години, а в случаите, предвидени в Закона за предучилищното и училищното образование – и за лица, навършили 14 години. Във вечерните училища може да се организират самостоятелна, индивидуална и комбинирана форма на обучение. (ЗПУО)

Видеоконференция – комуникационна връзка чрез техническо средство за едновременно предаване и приемане на образ и звук между участници в процеса, намиращи се на различни места, позволяваща записване и съхраняване на информацията на електронен носител. (АПК, ГПК)

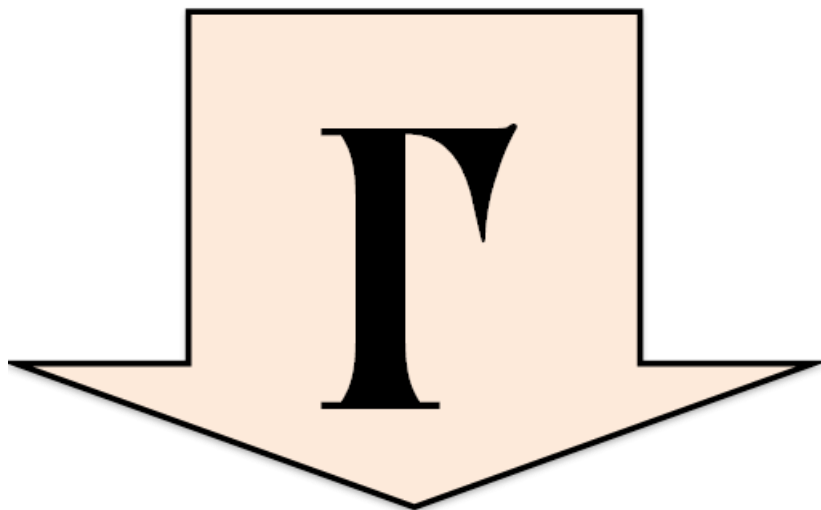
Вредни фактори за здравето и безопасността – физически (в това число механични, акустични, електрически, оптически, лъчеви, йонизиращи, вибрационни и др.), химически, биологически, психологически, организационни и други въздействия, които влияят негативно или заплашват здравето и безопасността на работещите. (ЗЗБУТ)

Въвеждаща квалификация – за адаптиране в образователната среда и за методическо и организационно подпомагане и е задължителна за педагогическите специалисти, които:

- са постъпили за първи път на работа в системата на предучилищното и училищното образование;
- са назначени на нова длъжност, включително по управление на институцията;
- заемат длъжност след прекъсване на учителския си стаж за повече от две учебни години;
- ще прилагат нови или променени учебни планове и учебни програми в училищата и програмни системи в предучилищното образование. (ЗПУО)

Възпитателни училища интернати – за обучение на ученици, извършили противообществени прояви. (ЗПУО)

Възраст за даден клас – съответната за този клас възраст на учениците, които са постъпили в I клас в учебната година с начало в годината на навършването на 7-годишната им възраст, не са повтаряли нито един от предишните класове, не са пропускали учебна година и не са завършвали повече от един клас за една учебна година. (ЗПУО)

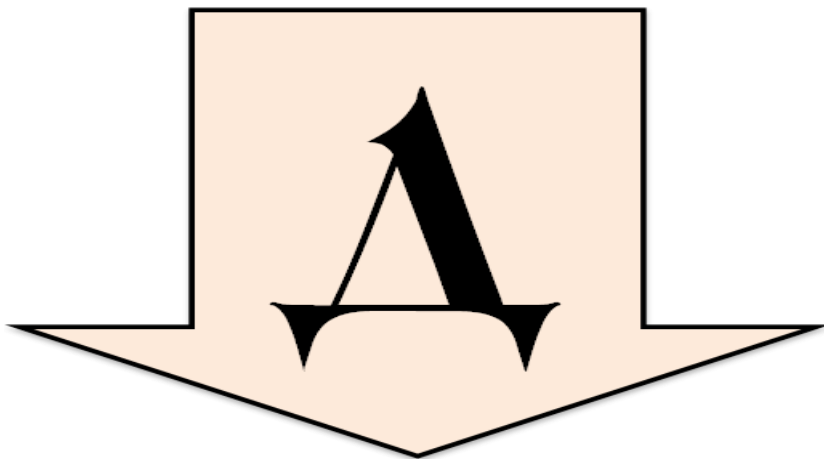
Гарантиран минимален доход – нормативно определен размер средства, който се използва като база за определяне на социалната помощ, с цел осигуряване на минимален доход за задоволяване на основни жизнени потребности на лицата, съобразно тяхната възраст, семейно положение, здравословно и имуществено състояние, трудова и учебна заетост. (ЗСПодп)

Гимназии – осигуряват общообразователна, разширена, профилирана и/или професионална подготовка. (ЗПУО)

Глухо лице – лице или дете със слухова загуба, което е естествен носител и/или ползвател на българския жестов език. (ЗБЖЕ)

Гражданско образование – насочено е към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина, и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение. (Н 13/2016)

Грижа за детето – съвкупност от всички действия, произтичащи от правата и задълженията на родителите, настойниците, попечителите и лицата, при които детето живее по силата на друго законно основание, за гарантиране на неговите права и защита на неговите интереси. (ЗЗДет)

Девиантно поведение – поведение, което противоречи на обществените норми и подлежи на морални и правни санкции. (ЗПОО)

Дейности, които са обект на държавна политика – дейностите, изпълнявани от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, до които децата и учениците имат осигурен равен достъп и са пряко свързани с отглеждането, възпитанието и обучението им, придобиването на основно и средно образование и/или професионална квалификация или с подкрепа на личностното им развитие. Тези дейности нямат икономически характер, определят се с държавния образователен стандарт за финансирането на институциите и се финансират изцяло или частично от държавния бюджет в съответствие с този закон и при условия, по ред и в размери, определени от Министерския съвет. (ЗПУО)

Действителен стаж – действително изслуженото време по трудово или служебно правоотношение, времето, през което лицето е работило по друго правоотношение и е било задължително осигурено за инвалидност, старост и смърт, както и времето, през което лицето е подлежало на задължително осигуряване за своя сметка и е внесло дължимите осигурителни вноски. (КСО)

Делегиран бюджет – бюджет на второстепенен или от по-ниска степен разпоредител с бюджет, за който правото за промени в разходите е предоставено на съответния разпоредител с бюджет по силата или въз основа на закон. (ЗПФ)

Делегирани от държавата дейности – дейностите по предоставяне на държавни публични услуги, до които населението следва да има осигурен равностоен достъп в съответствие с действащото законодателство и които се финансират изцяло или частично от държавния бюджет чрез бюджетите на общините. (ЗПФ)

Дете – всяко физическо лице до навършването на 18 години. (ЗЗДет)

Дете в риск – дете:

- чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
 - което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в/или извън семейството му;
 - за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
 - за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище. (ЗЗДет, ЗПУО)
-

Дете или ученик в риск – дете или ученик:

- без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;
- жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в/или извън семейството му;

- в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие. (ЗПУО)

Дете с изявени дарби – виж "Дете или ученик с изявени дарби". (ЗПУО, ЗЗДет)

Дете или ученик с изявени дарби – дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници. (ЗПУО, ЗЗДет)

Детска градина – институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се отглеждат, възпитават, социализират и обучават деца от тригодишна възраст до постъпването им в I клас в съответствие с държавния образователен стандарт за предучилищното образование. (ЗПУО)

Детски заведения на пълна държавна издръжка – заведенията, в които на децата се осигуряват жилище, храна и облекло за сметка на държавния и на общинските бюджети, без да се заплаща такса. (КСО)

Деца и ученици от уязвими групи – деца и ученици в основната степен на образование и в I и II гимназиален етап на обучение, застрашени от отпадане от системата на предучилищното и училищното образование или чийто достъп до образование е поставен в повишен риск, поради ниското образователно ниво на родителите/настойниците им и свързаните с това неблагоприятна позиция на пазара на труда и риск от социално изключване. (НФИСПУО)

Дисциплинарни наказания – налагат се при нарушение на трудовата дисциплина. При определяне на дисциплинарното наказание се вземат предвид тежестта на нарушението, обстоятелствата, при които е извършено, както и поведението на работника или служителя. За едно и също нарушение на трудовата дисциплина може да се наложи само едно дисциплинарно наказание. Дисциплинарните наказания са забележка, предупреждение за уволнение и уволнение. (КТ)

Дневни пари при командироване в страната – на командирования, който изпълнява служебните си задължения през по-голямата част от работното време в друго населено място с или без нощуване, се изплащат дневни пари. Не се заплащат дневни пари при ползване служебно на целодневна безплатна храна в мястото на командировката или когато тя се изпълнява в мястото, където фактически живее командированият или неговото семейство. (НКС)

Дневни училища – това могат да бъдат неспециализираните училища, специализирани училища, специалните училища и Българските училища в чужбина. В дневните училища могат да се обучават ученици от всички възрастови групи, съобразно вида на училището. В тях могат да се организират всички форми на обучение. (ЗПУО)

Добро финансово управление – изискването публичните средства да се разходват и управляват икономично, ефективно и ефикасно. (ЗФУКПС)

Договор – съглашение между две или повече лица, за да се създаде, уреди или унищожи една правна връзка между тях. (ЗЗД)

Допълнителна подготовка – обхваща компетентности, отговарящи на интересите на учениците и подкрепящи развитието на заложбите им. Учебните предмети, модулите и дейностите, чрез които се придобива допълнителната подготовка, се предлагат от училището в зависимост от възможностите му, избират се от учениците според интересите им и се определят с училищните учебни планове. (ЗПУО)

Допълнителна професионална квалификация – завършено обучение във форми за следдипломна квалификация към висше училище с продължителност не по-малко от 12 месеца. Допълнителната професионална квалификация може да бъде завършена предсрочно в съответствие с правилника на съответното висше училище. (Н 15/2019)

Дуална система на обучение – виж "Обучение чрез работа". (ЗПУО)

Духовни училища – осигуряват общообразователна подготовка и специализирана подготовка в съответното вероизповедание. Духовните училища осигуряват и професионална подготовка в професионално направление "Религия" или профилирана подготовка. (ЗПУО)

Държава по произход – държавата или държавите, чийто гражданин е чужденецът, или за лице без гражданство – държавата на предишното му обичайно пребиваване. (ЗУБ)

Държава членка – държава – членка на Европейския съюз, или държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или Конфедерация Швейцария. (ЗПУО, КСО, ЗППК)

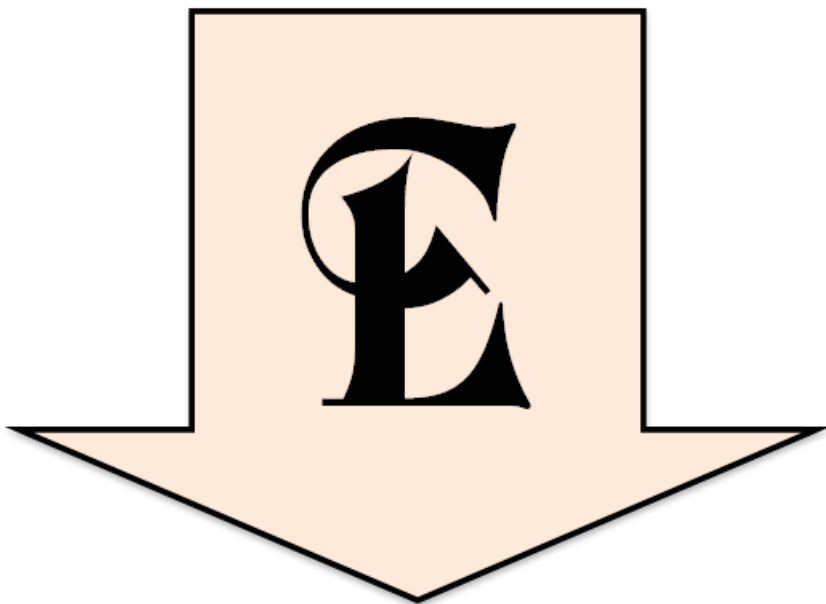
Държавната агенция за закрила на детето – Агенцията е администрация, която подпомага председателя си при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му и извършва дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

Председателят на агенцията е специализиран орган на Министерския съвет за ръководство, координиране и контрол в областта на закрилата на детето. (ЗЗДет)

Държавни образователни стандарти – съвкупност от задължителни изисквания за резултатите в системата на предучилищното и училищното образование, както и за условията и процесите за тяхното постигане. Държавните образователни стандарти в системата на предучилищното и училищното образование са за:

- предучилищното образование;
- усвояването на българския книжовен език;
- учебния план;
- общообразователната подготовка;
- профилираната подготовка;
- придобиването на квалификация по професия;
- приобщаващото образование;
- гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
- оценяването на резултатите от обучението на учениците;
- информацията и документите;

- институциите;
- физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие;
- познавателните книжки, учебниците и учебните помагала;
- статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти;
- управлението на качеството в институциите;
- инспектирането на детските градини и училищата;
- финансирането на институциите;
- нормирането и заплащането на труда;
- организацията на дейностите в училищното образование. /ЗПУО/

Единен граждански номер (ЕГН) - представлява административен идентификатор на подлежащите на регистрация физически лица. Това е уникален номер, чрез който физическите лица се определят еднозначно. (ЗГР)

Език в системата на предучилищното и училищното образование – официалният език в системата на предучилищното и училищното образование е българският. Предучилищното и училищното образование се осъществяват на български език с изключение на случаите, предвидени в Закона за предучилищното и училищното образование. В училищата, в които се изучава интензивно чужд език, учебни

предмети може да се изучават на чужд език в съответствие с държавния образователен стандарт за учебния план. В училищата, които обучават в съответствие както с държавните образователни стандарти, така и с изискванията на друга държава членка, учебните предмети може да се изучават на чужд език с изключение на учебния предмет български език и литература. Изучаването и използването на българския език в системата на предучилищното и училищното образование е право и задължение на всеки български гражданин. Учениците, за които българският език не е майчин, имат право да изучават и майчиния си език при условията и по реда на Закона за предучилищното и училищното образование и под грижата и контрола на държавата.

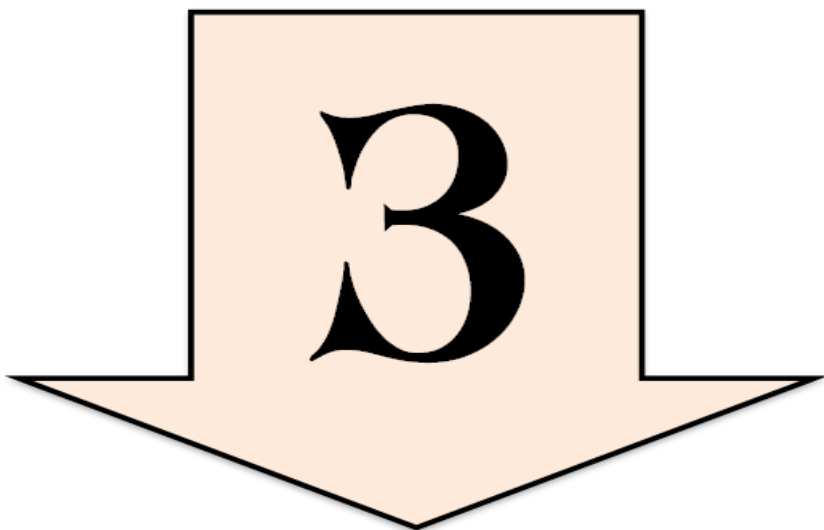
На децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се осигуряват условия за усвояване на български книжовен език. Усвояването на българския книжовен език е задължително за всички деца и ученици, които се обучават в системата на предучилищното и училищното образование. Усвояването на българския книжовен език се свързва с изисквания към устната и към писмената реч. (ЗПУО)

Езикова лаборатория – помещение, обзаведено и оборудвано за осигуряване на интензивно или разширено изучаване на чужд език и/или чужд език по професията. (Н 24/2020)

Езикова среда – среда, в която комуникацията се извършва чрез български жестов език. (ЗБЖЕ)

Екологично образование – насочено е към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие. (Н 13/2016)

Електронно издание – информация, представена в цифрова форма, чрез използване на общоприет стандарт за нейното визуализиране на компютър, мобилно устройство, телевизор с мрежова свързаност или друго подобно устройство, която включва учебно съдържание, тестове, справочни материали, връзки към външни ресурси, речници, образователни игри, мултимедия, изображения, аудио- и видеоклипове, анимации, виртуална реалност и други, даваща възможност за гъвкаво, интерактивно и адаптивно обучение, без ограничение на времето и мястото и начина на достъп, навсякъде и по всяко време. (ЗПУО)

Задължения за разходи – наличните към края на съответния отчетен период парични задължения за разходи, с изключение на задълженията за разходи за персонал, пенсии и приравнени на тях плащания, лихви по дълга, за данъци и други публични държавни и общински вземания. Не са задължения за разходи провизиите за задължения съгласно счетоводното законодателство, приложимо за бюджетните организации, задълженията, които представляват дълг, както и поетите ангажменти за разходи. (ЗПФ)

Задължителни учебни часове – осъществява се обучение за придобиване на общообразователната подготовка, а в професионалните гимназии и в паралелките за професионална подготовка – и общата професионална подготовка. (ЗПУО)

Задължително предучилищно образование – предучилищното образование е задължително от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 4-годишна възраст на детето, като родителите избират целодневна, полудневна, почасова или самостоятелна форма на организация на педагогическо взаимодействие, а държавата и общините се задължават да осигурят условия за обхват на децата в детските градини и групите за предучилищно образование. Задължителното предучилищно образование в държавните и в общинските детски градини и училища е безплатно за децата. (ЗПУО)

Задължително училищно образование – училищното образование е задължително до навършване на 16-годишна възраст и започва от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 7-годишна възраст на детето. Училищното образование може да започне и от учебната година с начало в годината на навършване на 6-годишна възраст на детето по преценка на родителя и при готовност за училище, удостоверена при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за предучилищното образование. Началото на училищното образование може да се отложи с една учебна година, когато здравословното състояние на детето не позволява постъпването в I клас, установено по ред, определен в държавния образователен стандарт за предучилищното образование. Задължителното училищно образование в държавните и в общинските училища е безплатно за учениците. (ЗПУО)

Закрила на детето – система от законодателни, административни и други мерки за гарантиране правата на всяко дете. (ЗЗДет)

Занимания по интереси – организират се за развитие на способностите и на компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство. (ЗПУО)

Заплахи – закани чрез думи и поведение, които внушават страх за съдии, администрацията и участниците в съдебното производство, с цел да се възпрепятства тяхната работа. (АПК)

Застроена площ – площта, ограничена от външните очертания на ограждащите стени на първия надземен етаж или на полуподземния етаж, включително площта на проветрителните шахти и проходите в тези очертания. В застроената площ на приземно ниво не се включват тераси, външни стълби и стълбищни площадки, рампи, гаражи и други елементи с височина до 1,2 м от средното ниво на прилежащия терен. (ЗУТ)

Защитена детска градина – детска градина, закриването на която би довело до нарушаване на достъпа до образование на децата в задължителна предучилищна възраст. (ЗПУО)

Защитено училище – училище, закриването на което би довело до нарушаване на достъпа до образование. (ЗПУО)

Здравен риск – вероятността от възникване на неблагоприятни изменения в здравословното състояние при конкретно въздействие на вредни за здравето фактори и степента на тези изменения. (ЗЗБУТ)

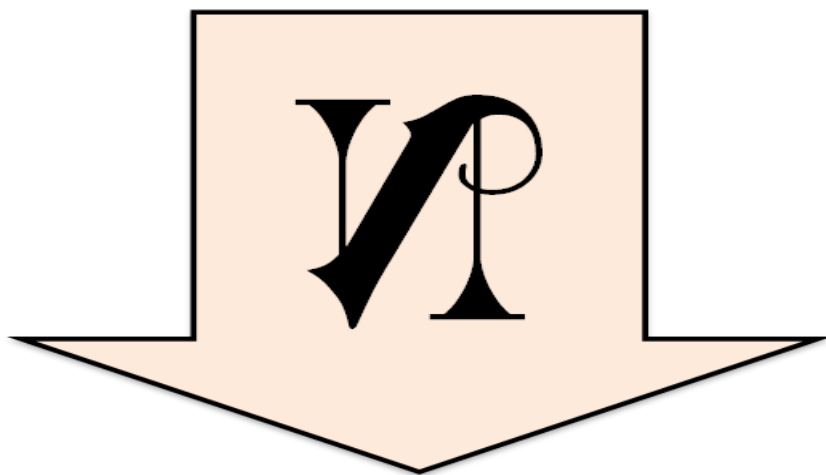
Здравна дейност – всяка дейност, насочена към опазване, поддържане и възстановяване на здравето. (ЗЗО)

Здравноосигурителна вноска – сумата, която физическо или юридическо лице внася за задължително здравно осигуряване, образувана като процент върху осигурителния доход, определен в този закон. (ЗЗО)

Здравно образование – насочено е към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето. (Н 13/2016)

Здравословни и безопасни условия на труд – такива условия на труд, които не водят до професионални заболявания и злополуки при работа и създават предпоставка за пълно физическо, психическо и социално благополучие на работещите лица. (ЗЗБУТ)

Зрителна рехабилитация – комплекс от дейности за развитие и по-добро използване на слабото зрение на децата и учениците с нарушено зрение, обучавани в детските градини и училищата, чрез разнообразни зрителни задачи, неоптични и оптични средства и специфични четивни техники. (НПО)

Избираеми учебни часове – осъществява се обучение за придобиване на разширената подготовка, профилираната подготовка и/или отрасловата, специфичната и разширената професионална подготовка, както и на специализираната подготовка. (ЗПУО)

Изкуствена неравност е изпъкнала или вдлъбната повърхност над нивото на пътя, предназначена за намаляване скоростта на пътното превозно средство. (ЗДП)

Изпит за признаване на правоспособност – проверката на професионалните знания, умения и компетентности на лице, извършена или призната от органите по признаване с цел да се оцени способността му да упражнява регулирана професия на територията на Република България. (ЗППК)

Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" – осъществява дейността си, като:

- упражнява цялостен контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности;
- упражнява специализирания контрол по спазването на Закона за здравословни и безопасни условия на труд, Закона за насърчаване на заетостта, Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност, законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и правата и задълженията на страните по служебното правоотношение и на други нормативни актове, когато това е възложено със закон;
- дава сведения и технически съвети на работодателите и на работниците и служителите за най-ефективните методи за спазване на трудовото законодателство, на законодателството, регламентиращо здравословните и безопасни условия на труд, и на други нормативни актове, контролът на които е възложен на Агенцията със закон;
- упражнява правото, което е предвидено в Търговския закон, да подава искова молба за откриване на производството по несъстоятелност на търговец при изискуеми и неизпълнени за повече от два месеца задължения за трудови

възнаграждения към най-малко една трета от работниците и служителите на търговеца. (УПИАГИТ)

Имуществена отговорност – работникът или служителят отговаря имуществено за вредата, която е причинил на работодателя по небрежност при или по повод изпълнението на трудовите си задължения. Имуществената отговорност на работника или служителя се прилага независимо от дисциплинарната, административнонаказателната и наказателната отговорност за същото деяние. Работникът или служителят отговаря за претърпяната загуба, но не и за пропуснатата полза. Размерът на вредата се определя към деня на настъпването и, а ако той не може да се установи - към деня на откриването и. (КТ)

Инвентаризация – процесът на подготовка и фактическа проверка чрез различни способи на натуралните и стойностните параметри на активите и пасивите на предприятието към точно определена дата, съпоставяне на получените резултати със счетоводните данни и установяване на евентуални разлики. (ЗСч)

Индивидуален учебен план – разпределя учебното време между учебните предмети или модули за придобиване на училищната подготовка. (НПО)

Индивидуални потребности – индивидуализирана нужда от подкрепа, която допълва възможностите на лицето и/или дава насока за конкретни дейности за подкрепа съобразно отчетените проблемни области. (ЗХУ)

Индикатор за измама – белег, от който може да се направи обоснован извод за преднамерено невярно или неточно представяне на факти. (ЗДФИ)

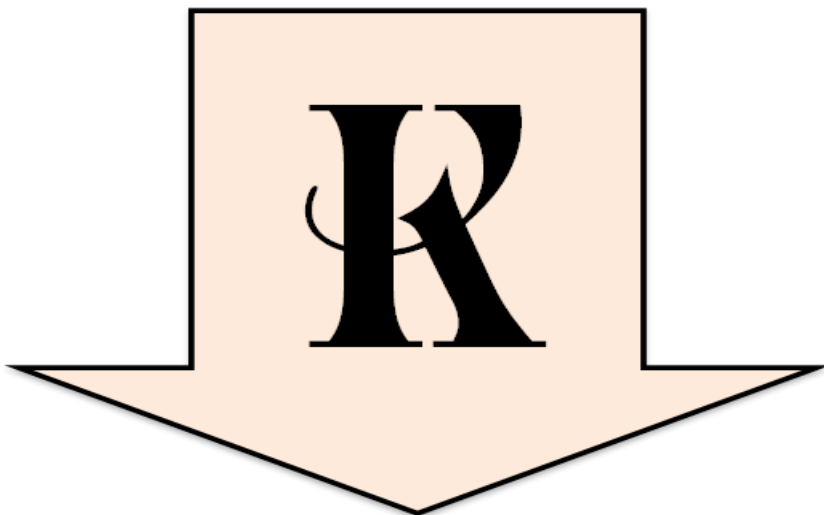
Индикатори за инспектиране на детската градина или училището – показват степента, в която са изпълнени критериите за инспектиране от дадена област. (Н 18/2021)

Инспектиране – процес на изготвяне на цялостна независима експертна оценка на качеството на предоставяното от детската градина или училището образование в определен момент на дейността им и определяне на насоките за подобряване. (ЗПУО, Н 18/2021)

Институции в системата на предучилищното и училищното образование – това са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена. Институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни. (ЗПУО)

Интеркултурно образование – насочено е към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда. (Н 13/2016)

Информално учене – неинституционализирано, неорганизирано и несистематизирано натрупване на компетентности в живота на човека. (ЗПУО)

"Кабинет по технологии и предприемачество, по музика, по изобразително изкуство, по теория на професията/теоретична подготовка и по профилиращи учебни предмети" – учебно помещение, обзаведено и оборудвано за осигуряване на обучението в задължителните, избираемите и факултативните часове по съответните учебни предмети. (Н 24/2020)

Касова основа – система за бюджетиране и отчитане, която обхваща всички парични постъпления и плащания, подлежащи на отразяване по банковите сметки на бюджетните организации, операциите им в брой, както и приравнени на тях операции съгласно съответните разпоредби на стандартите и указанията за отчетността на бюджетните организации. (ЗПФ)

Кариерните консултанти – предоставят специализирани услуги по кариерно ориентиране на учениците от всички видове и степени училища за областта, подпомагат методически педагогическите съветници, класните ръководители и учителите в областта на кариерното ориентиране на учениците и информират и консултират родители и граждани. (НПО)

Кариерното ориентиране в училищното образование – включва взаимнодопълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда. (ЗПУО)

Кариерно развитие – процес на усъвършенстване на компетентности при последователно заемане на учителски или възпитателски длъжности или при придобиване на степени с цел повишаване качеството и ефективността на образованието. (ЗПУО/ /Н 15/2019)

Качество на професионалното образование и обучение – съвкупност от характеристики на професионалното образование и обучение, които са в съответствие с очакванията и потребностите на личността и на обществото. (ЗПОО)

Квалификационен кредит – измерител на времето, в което педагогическият специалист се е обучавал за повишаване на квалификацията си по програми на организациите, определени със Закона за предучилищното и училищното образование. Един квалификационен кредит се присъжда за 16 академични часа, от които не по-малко от 8 академични часа са присъствени, в т.ч. в синхронно обучение от разстояние в електронна среда. (ЗПУО)

Квартирни пари при командироване в страната – на командирования се заплащат квартирни пари за нощуване в мястото на командировката в размер на действително платените (вкл. за данъци и такси) срещу представен документ, издаден по установения ред, но не повече от утвърдената сума за една нощувка. Не се допуска компенсация между отделните нощувки. Не се заплащат квартирни пари, когато е ползвана безплатна държавна или обществена квартира, когато командировката е в населеното място, където живее командированият или семейството му. (НКС)

Класна стая – помещение, обзаведено и оборудвано за осигуряване на обучението в задължителните, избираемите и факултативните часове по учебните предмети от училищния учебен план, с изключение на предметите химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование, физика и астрономия, информатика и информационни технологии, технологии и предприемачество, физическо възпитание и

спорт, музика и изобразително изкуство. В класовете от началния етап на основното образование обучението по учебните предмети музика, изобразително изкуство и технологии и предприемачество може да се провежда и в класната стая. (Н 24/2020)

Ключови компетентности – комплекс от взаимозависими знания, умения и нагласи или отношения, необходими за личностното развитие на индивида през целия живот, за изграждането на активна гражданска позиция и участие в социалния живот, както и за пригодността му за реализация на пазара на труда, определени на национално равнище в съответствие с Европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот, приета с Препоръка на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. (ЗПУО)

Колективен трудов договор – сключва се между работодателя и синдикална организация. С колективния трудов договор се уреждат въпроси на трудовите и осигурителните отношения на работниците и служителите, които не са уредени с повелителни разпоредби на закона. Колективният трудов договор има действие спрямо работниците и служителите, които са членове на синдикалната организация – страна по договора. Работниците и служителите, които не членуват в синдикална организация, страна по договора, могат да се присъединяват към сключения колективен трудов договор от

техния работодател с писмено заявление до него или до ръководството на синдикалната организация, която е сключила договора. Колективният трудов договор се сключва в писмена форма в три екземпляра – по един за всяка от страните и един за съответната инспекция по труда, и се подписва от представителите на страните. (КТ)

Командиrowане в страната – когато нуждите на предприятието налагат работодателят да изпрати работника или служителя за изпълнение на трудовите му задължения извън мястото на постоянната му работа. При командиrowане работникът или служителят има право да получи освен brutното си трудово възнаграждение още и пътни, дневни и квартирни пари. (КТ)

Компютърен кабинет – помещение, обзаведено и оборудвано за осигуряване на обучението в задължителните, избираемите и факултативните часове по учебните предмети информатика, информационни технологии и компютърно моделиране. (Н 24/2020)

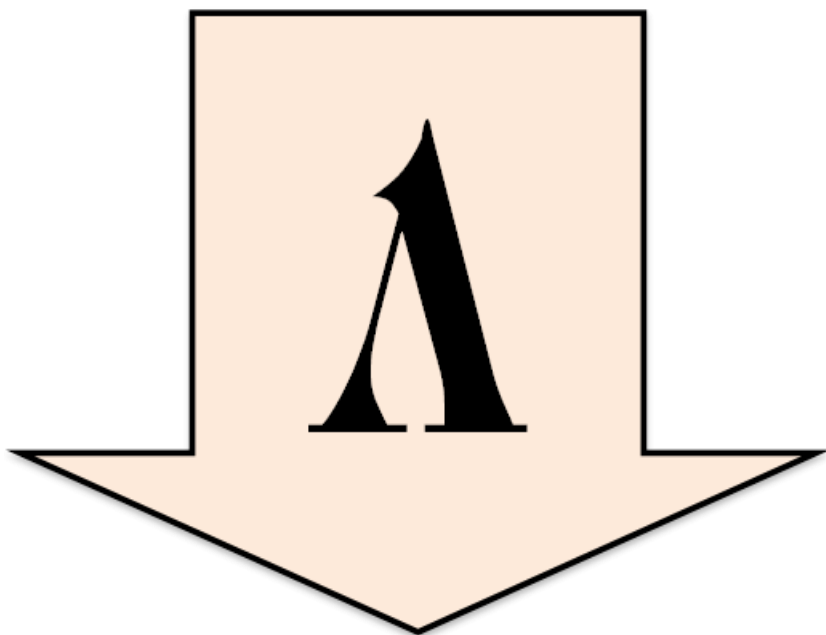
Комуникативни нарушения – нарушения на артикулацията, нарушения на плавността, темпа и ритъма на речта (закване), специфични езикови нарушения (дисфазия на развитието), нарушения на писмената реч (дисграфия и дислексия), нарушения на математическите умения (дискалкулия), детска афазия, дизартрия, ринолалия, вербална

диспраксия, гласови нарушения, комуникативни нарушения при зрителни нарушения, комуникативни нарушения при слухови увреждания, комуникативни нарушения при аутистичен спектър, комуникативни нарушения при интелектуална недостатъчност. (НПО)

Конфиденциалност – забрана за органите на агенцията да разгласяват или предоставят на трети лица информация, станала им известна при или по повод изпълнение на служебните им задължения, освен когато това е предвидено в закон. (ЗДФИ)

Критерии за инспектиране на детската градина и училището – признаци и/или правила за оценка на областите за инспектиране на образователната институция. (Н 18/2021)

Курс за ограмотяване – обучение за придобиване на компетентности за началния етап на основното образование, достатъчни за продължаване на образованието в следващ етап. (ЗПУО)

Линия на бедност – монетарен показател за идентифициране на бедните в обществото, определен с постановление на Министерския съвет. (ЗХУ)

Лица, които полагат грижи за детето – роднини и близки, приемно семейство или ръководител на социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа, при които детето е настанено по реда на Закона за закрила на детето. (ППЗЗД)

Лица от уязвима група – малолетните или непълнолетните, непридружените малолетни и непълнолетни, хората с увреждания, възрастните хора, бременните жени, самотните родители с ненавършили пълнолетие деца, жертвите на трафик на хора, лицата с тежки здравословни проблеми, лицата с психични разстройства и лицата, които са понесли изтезание, изнасилване или други тежки форми на психическо, физическо или сексуално насилие. (ЗУБ)

Лица с трайни увреждания – виж "Хора с трайни увреждания". (ЗХУ, ЗДП, ЗСПодп)

Лице, отговорно за счетоводните записвания – лицето, съставител на финансовия отчет по смисъла на Закона за счетоводството и организиращо финансовата дейност и контрола върху направените счетоводни записвания. (ЗФУКПС)

Лично предпазно средство – всяко приспособление, екипировка, проектирано да се носи или използва от работещия, за да го предпазва от една или повече възможни опасности, заплашващи неговото здраве и безопасност при работа, както и всяко допълнение, принадлежност или специално работно облекло, проектирани за същата цел. (ЗЗБУТ)

Лого на държавната администрация – графичен знак, който символизира държавната администрация. (НАО)

Майчин език – езикът, на който говорят в семейството си:

- децата и учениците от етническите малцинствени групи, които традиционно или в значителна степен населяват територията на Република България;
- децата на гражданите на държави – членки на Европейския съюз, на Европейското икономическо пространство и на Конфедерация Швейцария, упражняващи трудова дейност на територията на Република България. (ЗПУО)

Малолетни – лицата, които не са навършили 14-годишна възраст. Вместо тях и от тяхно име правни действия извършват техните законни представители – родители или настойници. (ЗЛС)

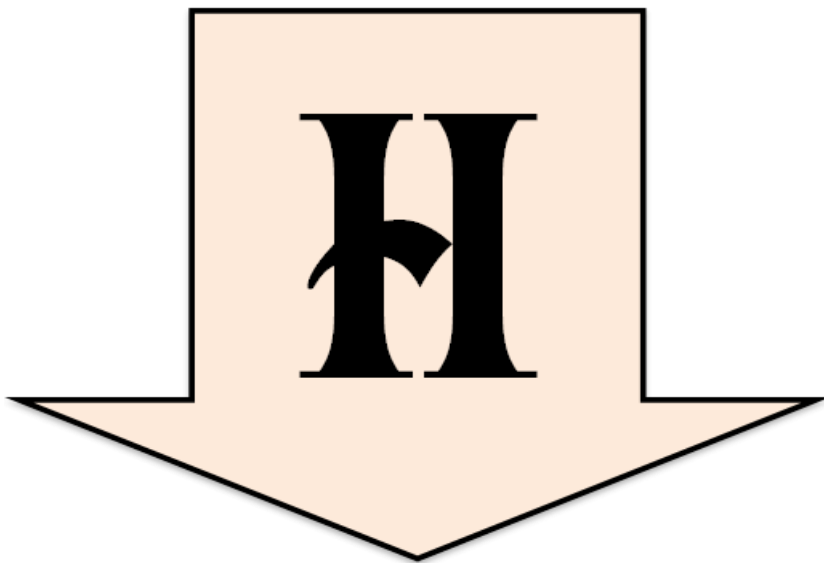
Материална проверка – фактическа проверка чрез преброяване, претегляне и измерване на наличните материални активи и парични средства, съпоставянето им със счетоводните данни и установяване на резултата от нея. (ЗДФИ)

Медицинска помощ – представлява система от диагностични, лечебни, рехабилитационни и профилактични дейности, осигурявани от медицински специалисти. (ЗЗО)

Местни дейности – дейностите по предоставяне на публични и други услуги, които общините предоставят въз основа на закон и/или решение на Общинския съвет и които не се финансират като делегирани от държавата дейности. (ЗПФ)

Минимални изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труда – най-малките допустими изисквания за опазване на здравето на работещите и осигуряването на тяхната безопасност при работа. Работодателят може да реализира по-високи изисквания, с което да осъществи по-добро ниво на предпазване на работещите, но не и по-ниски от минималните изисквания. (ЗЗБУТ)

Моторно превозно средство – пътно превозно средство, снабдено с двигател за придвижване, с изключение на релсовите превозни средства и индивидуалните електрически превозни средства. (ЗДП, ППЗДП)

Най-добър интерес на детето – преценка на:

- а) желанията и чувствата на детето;
- б) физическите, психическите и емоционалните потребности на детето;
- в) възрастта, пола, миналото и други характеристики на детето;
- г) опасността или вредата, която е причинена на детето или има вероятност да му бъде причинена;
- д) способността на родителите да се грижат за детето;
- е) последиците, които ще настъпят за детето при промяна на обстоятелствата;
- ж) други обстоятелства, имащи отношение към детето. (ЗЗДет, ЗУБ)

Нарушение на трудовата дисциплина – виновно неизпълнение на трудовите задължения. Нарушителят се наказва с предвидените в Кодекса на труда дисциплинарни наказания независимо от имуществената, административнонаказателната или наказателната отговорност, ако такава отговорност се предвижда. Нарушения на трудовата дисциплина са:

- закъснение, преждевременно напускане на работа, неявяване на работа или неуплътняване на работното време;
- явяване на работника или служителя на работа в състояние, което не му позволява да изпълнява възложените му задачи;
- неизпълнение на възложената работа, неспазване на техническите и технологичните правила;
- произвеждане на некачествена продукция;
- неспазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труда;
- неизпълнение на законните нареждания на работодателя;
- злоупотреба с доверието и оронване на доброто име на предприятието, както и разпространяване на поверителни за него сведения;
- увреждане на имуществото на работодателя и разпиляване на материали, суровини, енергия и други средства;
- неизпълнение на други трудови задължения, предвидени в закони и други нормативни актове,

в правилника за вътрешния трудов ред, в колективния трудов договор или определени при възникването на трудовото правоотношение. /КТ/

Насилие над дете – всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда. (ППЗЗД)

Настойничество – учредява се над малолетни, чиито родители са неизвестни, починали, поставени под пълно запрещение или лишени от родителски права. Настойничество се учредява и над лица, поставени под пълно запрещение. (СК)

Настоятелство – независимо доброволно сдружение за подпомагане дейността на образователна институция. Основна цел на настоятелствата е подпомагане, подкрепа и съдействие за развитие на детската градина, училището или центъра за подкрепа за личностно развитие. (ЗПУО)

Национален инспекторат по образованието – юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерския съвет, за осъществяване на външно инспектиране на детските градини и училищата. (ЗПУО, Н 18/2021, ПУФНИО)

Национален съвет за закрила на детето – орган с консултативни и координационни функции, в който участват представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на правосъдието, Министерството на външните работи, Министерството на образованието и науката, Министерството на здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Министерството на културата, Министерството на младежта и спорта, Агенцията за социално подпомагане, Националната комисия за борба с трафика на хора, Националният съвет по наркотичните вещества, Националният статистически институт, Националният осигурителен институт, Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на Националното сдружение на общините в Република България, както и на юридическите лица с нестопанска цел, които имат предмет на дейност закрила на децата. (ЗЗДет)

Национална електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО) – чрез нея се осъществява събирането, обработването, използването и съхраняването на информацията в системата на предучилищното и училищното образование. Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование се състои от електронни модули (модул "Институции", модул "Документи за дейността на институцията" и модул "Децата и учениците") и интегрирани с тях регистри. (Н 8/2016)

Национална квалификационна рамка – разработва се въз основа на Европейската квалификационна рамка, приема се от Министерския съвет и съдържа компетентностите като резултат от ученето по нива в съответствие с етапите и степените на образование. Националната квалификационна рамка има за цел да подпомогне мобилността на гражданите, като осигури условия за прозрачност на придобитото образование и квалификациите, и да улесни признаването на резултатите от формалното образование, от неформалното обучение и от информалното учене. (ЗПУО)

Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ – държавно специализирано обслужващо звено за изследователска и информационна дейност. извършва издателска, информационно-образователна и методическа дейност, както и дейностите по подготовката, отпечатването и разпространението на научно-методическите издания на Министерството на образованието и науката и на вестник "Аз-буки". (ЗПУО, ПУДНИОН)

Недействителен трудов договор – трудов договор, който противоречи на закона или на колективен трудов договор или ги заобикаля. Трудовият договор се обявява за недействителен от съда. В случаите, когато трудовият договор е недействителен поради приемането на работа на работник или служител, който не е навършил допустимата по Кодекса на труда възраст, недействителността се обявява от инспекцията по труда. (КТ)

НЕИСПУО – виж "Национална електронна информационна система за предучилищното и училищното образование" (Н 8/2016)

Необходимост да се знае – принцип, който се състои в ограничаване на достъпа само до определена класифицирана информация и само за лица, чиито служебни задължения или конкретно възложена задача налагат такъв достъп. (ЗЗКИ)

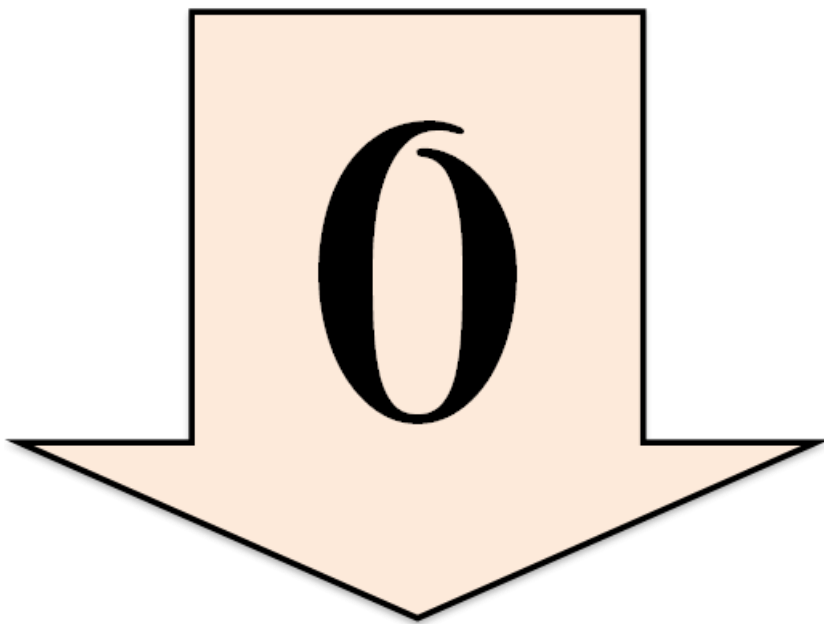
Непридружен – този малолетен или непълнолетен чужденец, който се намира на територията на Република България и не е придружен от свой родител, настойник или попечител. (ЗУБ)

Непълнолетни – лицата от 14 години до навършване на 18-годишна възраст. Те извършват правни действия със съгласието на техните родители или попечители, но те могат сами да сключват обикновени дребни сделки за задоволяване на текущите им нужди и да разполагат с това, което са придобили със своя труд. (ЗЛС)

Неформално обучение – обучение, което се извършва като организирана дейност извън системата на предучилищното и училищното образование, но не води до завършване на клас, етап и степен на образование и/или до придобиване на професионална квалификация. (ЗПУО)

Нецензурни думи – неприлични и непристойни думи, използвани от страна или неин представител в съдебното производство. (АПК)

Нощен труд – нощен е трудът, който се полага от 22,00 ч. до 06,00 ч., а за работници и служители, ненавършили 16-годишна възраст - от 20,00 ч. до 06,00 ч. (КТ)

Обединени училища – осигуряват общообразователна и разширена подготовка. Могат да осигуряват и професионална подготовка. (ЗПУО)

Обективност при финансова инспекция – принцип, който изисква безпристрастно, пълно и точно установяване на всички факти и обстоятелства, предмет на извършваната финансова инспекция. (ЗДФИ)

Обиди – думи или поведение, оскърбяващи или засягащи достойнството и името на съдии или участници в съдебното производство. (АПК)

Области за инспектиране на детската градина и училището – образователен процес, управление и институционална среда. (Н 18/2021)

Област институционална среда – включва физическа среда и информационно и библиотечно осигуряване на училищата и детските градини, развитие на организационната култура на детската градина или училището, развитие на среда за подкрепа и ефективно взаимодействие между всички участници в образователния процес и с всички заинтересовани страни, както и удовлетвореност на участниците в образователния процес. (Н 18/2021)

Област образователен процес – включва резултатите от обучението, ефективността на взаимодействието и прилагането на компетентностния подход в процеса на обучението, на възпитанието и социализацията, на управлението на класа и групата, на оценяването, на осигурената подкрепа за личностно развитие и на екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти за индивидуалния напредък на всяко дете и ученик. (Н 18/2021)

Област управление – включва управление на човешките ресурси, в т.ч. ефективност на квалификациите, атестиране на педагогическите специалисти, управление на финансовите, информационните и технологичните ресурси, управление на партньорствата за развитие на детската градина или училището за повишаване резултатите от образователния процес, както и ефективно лидерство. (Н 18/2021)

Обособена зона в детската градина – осигурява се за всяка група и включва съблекалня с преддверие и гардероб, занималня с кът за хранене, спалня и санитарно-хигиенно помещение и помещение за учители и помощник-възпитатели. Занималнята с кът за хранене и спалнята е допустимо да бъдат обединени като зони в общо помещение. При полудневна и почасова организация обособената зона не включва спалня, като може да не включва и кът за хранене. (Н 24/2020)

"Образованието като процес" – включва обучение, възпитание и социализация. (ЗПУО)

"Образователна среда" – съвкупност от условия, фактори и елементи, гарантиращи ефективно протичане на образователния процес и активно взаимодействие на всички заинтересовани страни за постигане на устойчивост при функционирането на системата на предучилищното и училищното образование. (ЗПУО)

Образователни институции на регистрираните вероизповедания – определят се като духовни училища. Постъпването в духовните училища става с писмено заявление на родителите или настойниците, освен в случаите, когато обучаваният е навършил 18 години. Образователните институции на регистрираните вероизповедания не могат да възпрепятстват предоставянето на задължителните степени на държавно образование, предвидени в Конституцията и закона. (ЗВ)

Обучение от разстояние в електронна среда – обучение, което се осъществява чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии, тъй като обучаващият и обучаемите не се намират физически на едно и също място. (ЗПУО)

Обучение чрез работа (дуална система на обучение) – специфична форма на обучение, при която професионалната квалификация се придобива чрез: практическо обучение в реална работна среда и обучение в училище. Обучението чрез работа (дуалната система на обучение) може да се организира от професионална гимназия, училище по изкуствата, спортно училище, специално училище - възпитателно училище интернат и социално-педагогически интернат, или от средно училище, профилирана гимназия или духовно училище, когато осигуряват професионална подготовка, въз основа на партньорство между един или няколко работодатели. Обучение

чрез работа (дуална система на обучение) се организира във втория гимназиален етап за ученици, които са навършили 16 години. (ЗПУО)

Обучителни организации – организации, създадени в съответствие с Търговския закон, Закона за юридическите лица с нестопанска цел или Закона за кооперациите, за осъществяване на дейност по обучение, поддържане и повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти. (ЗПУО)

Обща европейска езикова рамка (за учене, преподаване и оценяване) – акт на Съвета на Европа, изготвен в съответствие с Препоръки R (82) 18 и R (98) 6 на Комитета на министрите "за постигане на по-голямо единство между страните членки", който представлява обща основа за разработване на учебни програми по чужди езици, нормативни актове, изпити и учебници. Тя определя знанията и уменията, които трябва да бъдат придобити по чужд език за целите на успешната комуникация чрез нивата на компетентност, които позволяват да се измери напредъкът на обучавания както на всеки етап от обучението, така и в дългосрочен план. (ЗПУО)

Обща професионална подготовка – съвкупност от компетентности в областта на здравословните и безопасни условия на труд, на икономиката и на предприемачеството. Общата професионална подготовка се придобива чрез

изучаване на учебни предмети или модули и е единна за всички професионални направления. (ЗПОО)

Общественият съвет – орган за подпомагане на развитието на детската градина и училището и за граждански контрол на управлението им. Създава се с цел създаване на условия за активни и демократично функциониращи общности към всяка детска градина и всяко училище. (ЗПУО, ПСУДОСДГУ)

Обществени услуги – образователни, здравни, водоснабдителни, канализационни, топлоснабдителни, електроснабдителни, газоснабдителни, телекомуникационни, пощенски или други подобни услуги, предоставени за задоволяване на обществени потребности, включително като търговска дейност, по повод на чието предоставяне могат да се извършват административни услуги. (ЗА)

Общо образование – осъществява се в основната степен чрез обучение за придобиване на общообразователната и разширената подготовка. (ЗПУО)

Общообразователна подготовка – придобива се чрез изучаването на общообразователни учебни предмети. Общообразователната подготовка обхваща различни ключови компетентности, обединени в следните групи:

- компетентности в областта на българския език;
- умения за общуване на чужди езици;
- математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите;
- дигитална компетентност;
- умения за учене;
- социални и граждански компетентности;
- инициативност и предприемчивост;
- културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество;
- умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт. (ЗПУО, Н 5/2015)

Общообразователни учебни предмети – обвързани са с формирането на ключови компетентности. Общообразователните учебни предмети са:

- български език и литература – с два отделни компонента, български език и литература;
- чужд език – английски, френски, немски, руски, испански и италиански език;
- математика;
- компютърно моделиране;
- компютърно моделиране и информационни технологии;
- информатика;
- информационни технологии;
- човекът и обществото;

- история и цивилизации;
 - география и икономика;
 - философия;
 - гражданско образование;
 - родинознание;
 - човекът и природата;
 - биология и здравно образование;
 - физика и астрономия;
 - химия и опазване на околната среда;
 - музика;
 - изобразително изкуство;
 - технологии и предприемачество;
 - физическо възпитание и спорт. (Н 5/2015)
-

Одит – проверката, която включва действията по събиране и анализиране на финансова и нефинансова информация за оценка на управлението на бюджетните и другите публични средства и дейности и на отчетността в одитирания обект с цел подобряването им. (ЗСП)

Одит за съответствие – проверката на системите за финансово управление и контрол, включително на вътрешния одит и на управленските решения във връзка с организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните и другите публични средства и дейности в одитираната организация с оглед на спазването на изискванията на нормативните актове, вътрешните актове и договорите. (ЗСП)

Одит на изпълнението – проверката на дейностите по планиране, изпълнение и контрол на всички равнища на управление в одитирания обект с оглед на тяхната ефективност, ефикасност и икономичност, като:

- **ефективност** е степента на постигане на целите на одитирания обект при съпоставяне на действителните и очакваните резултати от неговата дейност;
- **ефикасност** е постигането на максимални резултати от използваните ресурси при осъществяване на дейността на одитирания обект;
- **икономичност** е придобиването с най-малки разходи на необходимите ресурси за осъществяване на дейността на одитирания обект при спазване на изискванията за качество на ресурсите. (ЗСП)

Одит на финансовите отчети – проверката на финансовата отчетност на одитирания обект с цел изразяване на независимо становище относно достоверността, законосъобразността и редовността на изготвения от него финансов отчет или отчет за изпълнението на бюджета и извънбюджетните сметки и фондове, както и на включената в тях финансова и нефинансова информация във връзка със заверката на отчетите. (ЗСП)

Одит на финансовото управление – проверката на системите за финансово управление и контрол и на управленските решения във връзка с организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните и другите публични средства и дейности в одитирания обект. (ЗСП)

Одитиран обект – програмата, дейността или функцията в рамките на отделна одитирана организация или в рамките на публичния сектор като цяло, които са обект на одит. (ЗСП)

Одитирана организация – всяка организация, която подлежи на одит съгласно изискванията на този закон. (ЗСП)

Одитна пътека – система от правила и процедури за документиране, докладване, осчетоводяване и архивиране на дейностите и процесите в организацията, включително движението на финансовите средства. С одитната пътека се определя кой, какво, как и кога извършва, с каква цел и какъв акт или документ се създава в резултат на това, като се осигурява прозрачност и проследимост на дейностите и процесите от тяхното инициране до приключването им. (ЗФУКПС)

Осигурено лице – физическо лице, на чието име и в чиято индивидуална партида са внасяни или се внасят осигурителни вноски за допълнителна пенсия във фонд за допълнително пенсионно осигуряване или във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при условия и по ред, определени в закон, правилника за устройството и дейността на фонда и осигурителния договор, колективно споразумение или колективен трудов договор. Осигурени лица са и лицата, за които са внасяни осигурителни вноски и които получават еднократно или разсрочено плащане от фонд за допълнително пенсионно осигуряване или от фонд за разсрочени плащания. (КСО)

Осигурителен доход – включва всички доходи и възнаграждения, и други доходи от трудова дейност на осигурения през календарната година и не може да бъде по-голям от сбора на максималния месечен осигурителен доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година поотделно за всеки един от месеците на годината. (НЕВД)

Основен ремонт – частично възстановяване и/или частична замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации на строежа, както и строително-монтажните работи, с които първоначално вложени, но износени материали, конструкции и конструктивни елементи

се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, подобрява се или се удължава срокът на тяхната експлоатация. (ЗУТ)

Основна работна заплата – възнаграждение за изпълнението на определените трудови задачи, задължения и отговорности, присъщи за съответното работно място или длъжност, в съответствие с приетите стандарти за количество и качество на труда и времетраенето на извършваната работа. При прилагането на сделни форми и системи на заплащане на труда тя следва да съответства на 100-процентно изпълнение на утвърдените трудови норми. (НСОРЗ)

Основни условия на труд и заетост са условия на труд и заетост, установени от законови и подзаконови нормативни актове, административни актове, колективни трудови договори и/или други разпоредби, които са в сила в предприятието ползвател и се отнасят до продължителността на работното време, извънредния труд, почивките в работно време, междудневната и седмичната почивка, нощния труд, основния и допълнителния отпуск, почивните дни и официалните празници, защита на непълнолетните и жените, както и по отношение на заплащането. (КТ)

Основните цели на предучилищното и училищното образование – основните цели на предучилищното и училищното образование са:

- интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете и на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му;
- съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност;
- придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности;
- придобиване на компетентности за прилагане на принципите за устойчиво развитие;
- ранно откриване на талантите и способностите на всяко дете и ученик и насърчаване на развитието и реализацията им;
- формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот;
- придобиване на компетентности за разбиране и прилагане на принципите на демокрацията и правовата държава, на човешките права и свободи, на активното и отговорното гражданско участие;

- формиране на толерантност и уважение към етническата, националната, културната, езиковата и религиозната идентичност на всеки гражданин;
- формиране на толерантност и уважение към правата на децата, учениците и хората с увреждания;
- познаване на националните, европейските и световните културни ценности и традиции;
- придобиване на компетентности за разбиране на глобални процеси, тенденции и техните взаимовръзки;
- придобиване на компетентности за разбиране и прилагане на принципите, правилата, отговорностите и правата, които произтичат от членството в Европейския съюз. (ЗПУО)

Основно образование – обучението за придобиване на основно образование се осъществява от I до VII клас включително в два етапа, както следва: начален – от I до IV клас включително и прогимназиален – от V до VII клас включително. (ЗПУО)

Основно трудово правоотношение – всяко трудово правоотношение, което независимо от основанията, на което е възникнало, е съществувало преди сключването на трудовия договор за допълнителен труд. (КТ)

Отпадане от училище – отписването от училище на ученик до 18-годишна възраст на основание, че не е посещавал училище по неуважителни причини за период, по-дълъг от два месеца, преди завършване на последен гимназиален клас, ако лицето не е записано в друго училище. (ЗПУО)

Отраслова професионална подготовка – съвкупност от компетентности, необходими за упражняване на професиите от съответното професионално направление. Отрасловата професионална подготовка се придобива чрез изучаване на учебни предмети или модули и е единна за всички професии от професионалното направление при отчитане на спецификата на всяка професия. (ЗПОО)

Официални празници са:

- 1 януари – Нова година;
- 3 март – Ден на Освобождението на България от османско иго – национален празник;
- 1 май – Ден на труда и на международната работническа солидарност;
- 6 май – Гергьовден, Ден на храбростта и Българската армия;
- 24 май – Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност;
- 6 септември – Ден на Съединението;

- 22 септември – Ден на Независимостта на България;
- 1 ноември – Ден на народните будители – неприсъствен за всички учебни заведения;
- 24 декември – Бъдни вечер, 25 и 26 декември – Рождество Христово;
- Велики петък, Велика събота и Великден – неделя и понеделник, които в съответната година са определени за празнуването му.

Когато официалните празници, с изключение на Великденските празници, съвпадат със събота и/или неделя, първият или първите два работни дни след тях са неприсъствени. Министерският съвет може да обявява еднократно и други дни за неприсъствени за оказване на обществена почит към важни исторически, политически, културни или други особено значими събития, както и дни за честване на определени професии и за оказване на признателност. (КТ)

Оценка – показател за степента, в която компетентностите, постигнати от учениците в резултат на обучението, съответстват на определените с държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка, с държавния образователен стандарт за профилираната подготовка и/или с държавния образователен стандарт за придобиването на квалификация по професия и/или с учебната програма по съответния учебен предмет или модул за съответния клас. Оценка, която може да се поставят, са

"отличен (6)", "много добър (5)", "добър (4)", "среден (3)", "слаб (2)". Оценките от националното външно оценяване в края на VII и в края на X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация може да се изразяват само с количествени показатели – в брой точки, без да се приравняват към оценките. На учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуална учебна програма, се поставят оценки само с качествен показател, които може да са: "постига изискванията", "справя се" и "среща затруднения". (ЗПУО, Н 11/2016)

Оценките биват:

- отличен – ученикът постига напълно очакваните резултати от учебните програми; в знанията и уменията няма пропуски; усвоени са всички нови понятия и ученикът ги използва правилно; притежава необходимите компетентности и може да ги прилага самостоятелно при решаване на учебни задачи в различни ситуации; действията му са целенасочени и водят до краен резултат;
- много добър – ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми; показва незначителни пропуски в знанията и уменията си; усвоил е новите понятия и като цяло ги използва правилно; доказва придобитите компетентности при изпълняване на учебни задачи в познати ситуации, а нерядко – и в

ситуации, които не са изучавани в клас, макар това да става с известна неувереност; действията му са целенасочени и водят до краен резултат, който извън рамките на изучените ситуации може да не е съвсем точен;

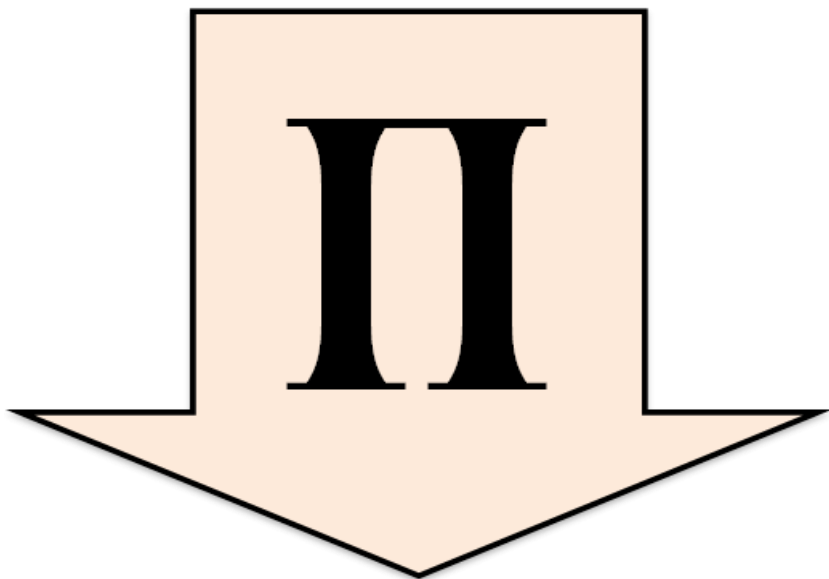
- добър – ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми; показва придобитите знания и умения с малки пропуски и успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати ситуации; усвоена е преобладаващата част от новите понятия; действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат;
- среден – ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми; в знанията и в уменията си той има сериозни пропуски; усвоени са само някои от новите понятия; притежава малка част от компетентностите, определени като очаквани резултати в учебната програма, и ги прилага в ограничен кръг алгоритмизирани и изучавани в клас ситуации с пропуски и грешки; действията му съдържат недостатъци и рядко водят до краен резултат;
- слаб – ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми, заложили като прагова стойност за успешност и зададени чрез степента на позитивен измерител "среден".

В случаите, когато количественият показател за оценките не се определя като цяло число, качественият показател се определя, както следва:

- за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен. (Н 13/2016)

Оценяване – процес на установяване и измерване на постигнатите резултати от обучението и нивото на подготвеност на учениците за бъдещата им реализация. Основните цели на оценяването са:

- диагностика на индивидуалните постижения и на напредъка на ученика и определяне на потребностите му от учене и на областите, в които има нужда от подкрепа;
- мониторинг на образователния процес за прилагане на политики и мерки, насочени към подобряване качеството на образование. (ЗПУО, Н 11/2016)

Партийна дейност – всяка дейност, извършвана от името и/или за сметка на политическа партия, регистрирана при условията и по реда на Закона за политическите партии, или на коалиция или инициативен комитет, регистрирани за участие в избори при условията и по реда на Изборния кодекс, или на лица, които си поставят политически цели и извършват политическа дейност, присъщи само на политическите партии. (ЗПУО)

Педагогически съвет – специализиран орган за разглеждане и решаване на основни педагогически въпроси в детската градина, училището и центъра за подкрепа за личностно развитие. (ЗПУО)

Педагогическо взаимодействие в предучилищното образование – процес, насочен към постигането на определен очакван резултат, свързан с цялостното развитие на детето, в който основни участници са учителят и детето. (Н 05/2016)

Пешеходна пътека – част от платното за движение, очертана или не с пътна маркировка и сигнализирана с пътни знаци, предназначена за преминаване на пешеходци. На кръстовищата пешеходни пътеки са продълженията на тротоарите и банкетите върху платното за движение. (ЗДП, ППЗДП)

Площадка за игра – обществено достъпна открита или закрыта площ, предназначена за индивидуални или групови игри, с подходящо за целта устройство, настилка и съоръжения за игра в зависимост от определената възрастова група на ползвателите. (ЗУТ)

Повишаване на квалификацията – непрекъснат процес на усъвършенстване и обогатяване компетентностите на педагогическите специалисти за ефективно изпълнение на изискванията на изпълняваната работа и за кариерно развитие. (ЗПУО)

Поети ангажименти за разходи – клаузи на договори, разпоредби на нормативни и административни актове, съдебни и арбитражни решения, които обвързват бюджетните организации с бъдещи плащания за разходи и/или нови задължения за разходи с определима стойност, с изключение на: разходите за персонал, пенсии и приравнени на тях плащания, лихви по дълга, както и разходите за данъци и други публични държавни и общински вземания. (ЗПФ)

Познавателна книжка – произведение, създадено в резултат на творческа дейност, което е одобрено от министъра на образованието и науката за осигуряване на предучилищната подготовка. Познавателната книжка е дидактическо средство, което подпомага цялостното обучение на детето по едно или няколко образователни направления за определена възрастова група на предучилищното образование за овладяване на компетентностите, посочени в държавния образователен стандарт за предучилищното образование. (ЗПУО)

Политическа дейност – целенасочена дейност за придобиване на държавна власт или оказване на влияние за нейното преразпределение, включително и чрез пропагандна и агитационна дейност с политически цели в полза или във вреда на политически партии, движения или коалиции, както и на кандидати за изборни длъжности. (ЗПУО)

Помощи и дарения – средствата от Европейския съюз и по други международни програми и договори, които се предоставят безвъзмездно по съответните бюджети и/или сметки за средства от Европейския съюз, както и всички други безвъзмездно предоставени на бюджетните организации средства, които не са глоби, санкции, неустойки или конфискувани активи. (ЗПФ)

Попечителство – учредява се над непълнолетни, чиито родители са неизвестни, починали, поставени под пълно запрещение или лишени от родителски права. Попечителство се учредява и над лица, поставени под ограничено запрещение. (СК)

Право на безплатно образование – упражнява се, като не се заплащат такси за обучението, осигурявано със средства от държавния бюджет, и се ползва безплатно материалната база за обучение и за развитие на интересите и способностите на децата и учениците. Не се заплащат такси и за явяване на държавни зрелостни изпити и на държавни изпити за придобиване на професионална квалификация – по теория и практика на професията с цел придобиване на средно образование. (ЗПУО)

Право на вероизповедание – това е основно, абсолютно, субективно, лично и ненакърнимо. Правото на вероизповедание включва правото на всеки свободно да формира религиозните си убеждения, както и да избира, променя и изповядва – съответно практикува – свободно своето вероизповедание, индивидуално или колективно, публично или частно, чрез богослужение, обучение, обреди и ритуали. (ЗВ)

Право на образование – всеки има право на образование и може да повишава образованието и квалификацията си чрез учене през целия живот. Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование.

Всеки гражданин упражнява правото си на образование съобразно своите предпочитания и възможности в детска градина или в училище по негов избор. Изборът за малолетните се извършва вместо тях и от тяхно име от техните родители, а за непълнолетните – от учениците със съгласието на техните родители. (ЗПУО)

Правоспособност – признато притежаване на задължителен обем от професионални компетенции, което дава право за упражняване на конкретни трудови дейности. (ЗПОО)

"Предварителен контрол за законосъобразност" – всички проверки на документи, факти и обстоятелства, свързани с предоставяне на увереност за спазване на приложимото законодателство, преди да се вземе решение или да се извърши действие от страна на ръководителите на организациите. Предварителният контрол за законосъобразност се извършва от финансови контрольори и/или от други лица, определени от ръководителите на организациите. (ЗФУКПС)

Предварително проучване – дейността по събиране и анализиране на информация за обекта, който предстои да се одитира, свързана с правната рамка, средата и условията, в които се осъществява неговата дейност, организационната структура и системата за финансово управление и контрол на обекта, както и резултатите от предишни вътрешни и външни одити и изпълнението на дадените от тях препоръки. (ЗСП)

"Представително облекло" – при изпълнение на служебните си задължения педагогическите специалисти, заместник-директорите без норма преподавателска работа и главният счетоводител от институциите в системата на предучилищното и училищното образование имат право на представително облекло за всяка календарна година. Средствата за представителното облекло се осигуряват от бюджета на съответната институция. Стойността на представителното облекло се дава в пари, като изборът на облеклото се осигурява от всяко от лице съобразно деловия вид, съответстващ на служебното му положение. (Н 14/2016)

Предучилищно образование – полага основите за учене през целия живот, като осигурява физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на децата, вземайки предвид значението на играта в процеса на педагогическото взаимодействие. (Н 5/2016)

Преждевременно напуснал училище – лице на възраст между 18 и 24 години, завършило най-много основно образование, което не участва в никаква форма на образование или обучение. (ЗПУО)

Пренебрегване на дете – неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи. (ППЗЗД)

Приемно семейство – двама съпрузи или отделно лице, при което се настанява дете за отглеждане съгласно договор, сключен по реда на Закона за закрила на детето. Съпрузите или лицето от приемното семейство не са носители на родителските права и задължения. (ЗЗДет)

Признаване на резултати от ученето – официално писмено потвърждение на съответствието на завършени периоди от училищно обучение или на етапи и степени на образование и професионална квалификация в училища на чужда държава с тези в училищното образование в Република България. (ЗПУО)

Принцип на автономията в институциите от системата на предучилищното и училищното образование – детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие осъществяват своята дейност въз основа на принципа на автономията и в съответствие с нормативните актове, като:

- определят свои политики за развитието си в съответствие със законите на страната;
- уреждат устройството и дейността си в правилник в съответствие с този закон и подзаконовите актове по прилагането му;
- избират организацията, методите и средствата на обучение за осигуряване на качествено образование;
- определят свои символи и ритуали в съответствие с принципите на националната идентичност и култура, както и свое униформено облекло и други отличителни знаци;
- участват в национални и международни програми и проекти, подпомагащи дейности в областта на образованието.

Принципът на автономията не може да се нарушава чрез осъществяване на политическа и партийна дейност в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие. (ЗПУО)

Принципи на образованието – образованието е национален приоритет и се реализира в съответствие със следните принципи:

- единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;
- ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;
- запазване и развитие на българската образователна традиция;
- хуманизъм и толерантност;
- съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;
- иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния

процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите;

- прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
- автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;
- ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието. (ЗПУО)

"Приобщаващо образование" – процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността. (ЗПУО, НПО)

"Приоритетни професионални направления" – професионалните направления, за които е налице очакван бъдещ недостиг на пазара на труда в сравнение с настоящото търсене на обучение във висше образование. (ЗВО)

Приходи – паричните постъпления за съответната бюджетна година от: данъци, осигурителни вноски, други вноски, такси, глоби, санкции и неустойки, конфискувани активи, лихви, дивиденди и други доходи от финансови активи, както и всички други парични нетни постъпления на бюджетните организации, които произтичат от реализация и използване на нефинансови активи и предоставяне на услуги. Плащанията, представляващи възстановяване на приходи, както и отрицателните курсови разлики от реализация на парични средства в чуждестранна валута се третираат като негативен приход. (ЗПФ)

Продължаваща квалификация – за непрекъснато професионално и личностно усъвършенстване, за кариерно развитие и успешна реализация чрез периодично актуализиране и допълване на знанията, уменията и компетентностите:

- по учебни програми за съответния учебен предмет или програмни системи;
- по професионалния профил на педагогическия специалист;
- за развитие на умения за преподаване по ключовите компетентности;
- за познаване и прилагане на иновативни подходи в образователния процес;
- за кариерно ориентиране и консултиране на учениците;
- за организационни и консултативни умения;

- за управление на институцията и работа със заинтересовани страни;
 - за участие в проучвания, изследователска и творческа дейност;
 - за придобиване на по-висока професионално-квалификационна степен;
 - за придобиване на нова или допълнителна професионална квалификация или специализация.
- (ЗПУО)

Прозрачност – създаване на възможност за информираност на обществото чрез осигуряване на публичен достъп до информацията, отнасяща се до системите за финансовото управление и контрол, във всички структури, програми, дейности и процеси на организацията. (ЗФУКПС)

Професионален риск – вероятността от възникване на неблагоприятни последици за здравето и безопасността на работещите лица при конкретно въздействие на вредни фактори при работа и степента на последиците. (ЗЗБУТ)

Професионална квалификация – квалификация по професия или по част от професия, която включва съвкупността от професионални компетенции и необходимите за тяхното формиране общообразователни знания и умения. (ЗПОО)

Професионални квалификации – квалификациите, удостоверени с доказателства за професионални квалификации, удостоверения за правоспособност и/или професионален опит. Доказателства за професионална квалификация са дипломи, свидетелства и други документи, които удостоверяват успешно завършване на професионално обучение, проведено в по-голямата си част на територията на Европейската общност, и са издадени от компетентен орган в държава членка. (ЗППК)

Професионална подготовка – обхваща компетентности, необходими за придобиване на професионална квалификация, както и за придобиване на правоспособност за професии, упражняването на които изисква такава, включително за упражняване на регулирани професии. Професионалната подготовка осигурява постигането на държавния образователен стандарт за придобиването на квалификация по професия в двата гимназиални етапа на средната степен на образование. Професионалната подготовка за всяка професия е обща, отраслова, специфична и разширена и включва обучение по теория и практика на професията. (ЗПУО, ЗПОО)

Професионални гимназии – осъществяват професионално образование и обучение с придобиване на първа, втора и трета степен на професионална квалификация. В тях се приемат ученици със завършено основно образование

или с успешно завършен първи гимназиален етап, а за ученици със специални образователни потребности – със завършен VII клас. Професионалните гимназии могат да осъществяват и професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация въз основа на заповед на министъра на образованието и науката, ако отговарят на условията, определени с държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по съответните професии. Професионалните гимназии могат да осъществяват и професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професията. (ЗПОО)

Професионални знания – съвкупност от теории и практики, свързани с определена сфера на работа, които са усвоени в процеса на обучение или учене. (ЗПОО)

Професионални колежи – осъществяват професионално обучение на лица, навършили 16 години, за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация. (ЗПОО)

Професионални компетентности – доказана способност за използване на професионални знания, професионални умения и личностни качества, необходими за упражняване на професия, в съответствие с Националната квалификационна рамка. (ЗПОО)

Професионални компетенции – качества на личността, формиращи на основата на придобити знания и умения, които способстват за проявяване на инициатива, за работа в екип и за качествено упражняване на определена професия според държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професия. (ЗПОО)

Професионални умения – способностите за прилагане на усвоените професионални знания при изпълнение на задачи и решаване на проблеми. (ЗПОО)

Професионално направление – съвкупност от професии в определен в Националната отраслова класификация отрасъл на икономиката или от друга сфера на обществения живот, съобразена със съответната област на образованието по Международната стандартна класификация на образованието. (ЗПОО)

Професионално образование – осъществява се в средната степен – в първи и във втори гимназиален етап, чрез общообразователната и професионалната подготовка. То може да се допълва и чрез разширената подготовка. (ЗПУО, ЗПОО)

Професионално портфолио – съставя се от педагогическия специалист и включва разработени материали, които доказват активното му участие в реализирането на

политиката на детската градина или училището, професионалните му изяви, професионалното му усъвършенстване и кариерното му израстване, както и постигнатите резултати с децата и учениците. (ЗПУО)

Професия – вид трудова дейност, за която се организира професионално образование и професионално обучение. (ЗПОО)

Профилиран ресурсен учител – ресурсен учител, който има специализация по „Слухово-речева рехабилитация“ (ЗБЖЕ)

Профилирана подготовка – обхваща задълбочени компетентности в даден профил, определени с държавния образователен стандарт за профилираната подготовка. Профилът е комплекс от профилиращи учебни предмети, два от които се определят с държавния образователен стандарт, а останалите се определят от училището с училищните учебни планове и са едни и същи за XI и XII клас. Профилите са: чужди езици; хуманитарни науки; обществени науки; икономическо развитие; софтуерни и хардуерни науки; предприемачески; математически; природни науки; изобразително изкуство; музика; физическо възпитание и спорт. Профилираната подготовка се придобива във втори гимназиален етап на средното образование чрез изучаване на профилиращите учебни предмети, включени в съответния профил. (ЗПУО)

Профилирано образование – осъществява се в средната степен чрез общообразователната и разширената подготовка – в първи гимназиален етап, и чрез общообразователната и профилираната подготовка – във втори гимназиален етап, където може да се осъществява и чрез разширената подготовка. (ЗПУО)

Психическо насилие на дете – всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда. (ППЗЗД)

Психо-социална рехабилитация – комплекс от дейности за подпомагане на учениците със затруднения, увреждане или разстройство на тяхното психично здраве за постигане на оптимално ниво на самостоятелност и за придобиване и прилагане на умения, необходими за пълноценно участие в училище. (ЗПУО)

Публични средства – всички средства, които се събират, получават, съхраняват, разпределят и разходват от организациите от публичния сектор. (ЗФУКПС)

Пълнолетни лица – лицата, навършили 18-годишна възраст. (ЗЛС)

Първичен счетоводен документ – документ, адресиран до външен получател, съдържа най-малко следната информация:

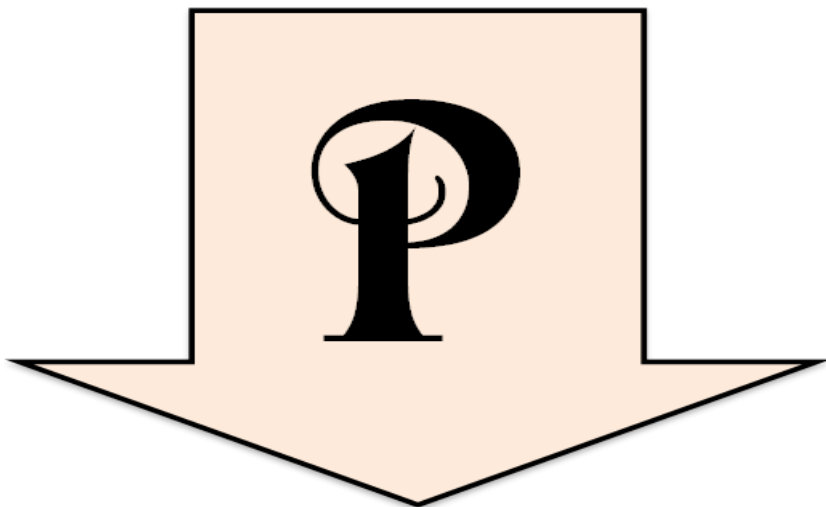
- наименование и номер на документа, съдържащ само арабски цифри;
 - дата на издаване;
 - наименование или име, адрес и единен идентификационен код от Търговския регистър или единен идентификационен код по Булстат или единен граждански номер, или личен номер на чужденец на издателя и получателя;
 - предмет, натурално и стойностно изражение на стопанската операция. (ЗСч)
-

Първостепенен разпоредител с бюджет – разпоредителите, които съставят, изпълняват и отчитат бюджет и са определени като такива със закон. Първостепенен разпоредител с бюджет по бюджета на Народното събрание е председателят му, по бюджета на съдебната власт – Висшият съдебен съвет, а по бюджета на община – кметът на общината. Министрите са първостепенни разпоредители с бюджет. (ЗПФ)

Първостепенен разпоредител – виж „първостепенен разпоредител с бюджет“. (ЗПФ)

Пътни пари при командироване в страната – право на командирования да се заплатят пътни пари за отиване до мястото на изпълнение на задачата и обратно, както и превозните разноски за обществен транспорт в чертите на населеното място. (НКС)

Пътно превозно средство – съоръжение, придвижвано по пътя на колела и използвано за превозване на хора и/или товари. Към пътните превозни средства се приравняват трамваите, тракторите и самоходните машини, когато се придвижват по пътищата. (ЗДП, ППЗДП)

Работа от разстояние – форма за организиране на работа, изнесена извън помещения на работодателя, извършвана по трудово правоотношение чрез използването на информационни технологии, която преди изнасянето и е била или би могла да бъде извършвана в помещенията на работодателя. (КТ)

Работодател – всяко физическо лице, юридическо лице или негово поделение, както и всяко друго организационно и икономически обособено образувание (предприятие, учреждение, организация, кооперация, стопанство, заведение, домакинство, дружество и други подобни), което самостоятелно наема работници или служители по трудово правоотношение, включително за извършване на надомна работа и работа от разстояние и за изпращане за изпълнение на работа в предприятие ползвател. (КТ)

Разгъната застроена площ – сборът от застроените площи на всички надземни етажи на основното и допълващото застрояване. В разгънатата застроена площ се включват и застроените площи в подпокривното пространство на сградите. В застроената площ на надземните етажи се включва цялата площ на балконите, лоджиите и терасите. (ЗУТ)

Разпоредител с бюджет – съответният ръководител на бюджетната организация, а при колективните органи – техният председател, освен ако с нормативен акт е определено друго. (ЗПФ)

Разумна увереност – задоволително ниво на увереност, което изисква разходите за вътрешен контрол да не надхвърлят очакваните ползи от него. (ЗФУКПС)

Разходи – плащанията за съответната бюджетна година за: персонал и свързаните с него осигурителни вноски, доставки на нефинансови активи, услуги, лихви, възмездно използване на ресурси на трети лица, обезщетения, санкции и неустойки, както и за безвъзмездно предоставени средства на физически и юридически лица. Паричните постъпления, представляващи възстановяване на разходи, се третираат като негативен разход. Не са разходи плащанията, които са елемент от нетните постъпления на приходи съгласно единната бюджетна класификация. (ЗПФ)

Разходи за персонал – плащанията по трудови или облигационни правоотношения на педагогическите специалисти и непдагогическия персонал, пряко ангажиран с дейността, включващи разходите за основни и допълнителни възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала, задължителни осигурителни вноски от работодателя и разходите, класифицирани като издръжка съгласно Единната бюджетна класификация, но представляващи допълнителни плащания за персонал по Кодекса на труда. (НФISПУО)

Разходи за присъща издръжка – разходите за материали, външни услуги, вода, горива, енергия и други, които са пряко свързани с дейността по отглеждане, възпитание, социализация и обучение на децата и учениците и са неразделна част от нея. В разходите за присъща издръжка не се включват разходите за допълнителни и спомагателни дейности, подпомагащи изпълнението на основната дейност и/или които могат да бъдат обособени в отделна дейност, както и разходите за храна в детските градини. (НФISПУО)

Разширена подготовка – обхваща компетентности, които развиват и усъвършенстват отделни компетентности от общообразователната подготовка. Учебните предмети, чрез които се придобива разширената подготовка в конкретното училище, се определят с училищния учебен план в зависимост от интересите на учениците и възможностите на училището. (ЗПУО)

Разширена професионална подготовка – съвкупност от компетентности, които развиват и усъвършенстват отделни компетентности от общата, отрасловата и/или специфичната професионална подготовка. Разширената професионална подготовка се придобива чрез изучаване на учебни предмети или модули, като отчита спецификата на всяка специалност от професията. (ЗПОО)

Регионални управления на образованието – териториални администрации към министъра на образованието и науката за управление и контрол на системата на предучилищното и училищното образование. (ЗПУО, ПУФРУО)

Регулирана професия – дейност или съвкупност от дейности, включена в Списъка на регулираните професии в Република България, която е от обществена значимост и/или е от съществено значение за живота и здравето на хората, и правото за упражняване на която е определено чрез закони, подзаконови или административни разпоредби, за притежаването на специфична професионална квалификация, правоспособност или членство в професионална организация, работеща за поддържане на високо равнище в съответната професионална област, за осъществяването на което е получила специфично признаване от държавата. (ЗПОО)

Регулирано образование и обучение – всяко образование и обучение, което е специално насочено към подготовка за упражняване на определена професия и се състои от един или няколко курса, които включват провеждането на изпитателен или практически стаж, когато е необходимо. (ЗППК)

Религиозна институция – регистрираната в съгласие със Закона за вероизповеданията религиозна общност, която има качеството на юридическо лице, свои ръководни органи и устав. Недопустима е държавна намеса във вътрешната организация на религиозните институции. Религиозните институции не могат да включват в дейността си малолетни лица, освен с изричното съгласие на техните родители или настойници. Непълнолетните лица могат да бъдат включвани в дейността им, освен ако има изричното несъгласие на техните родители или попечители. (ЗВ)

Религиозна общност – доброволно обединение на физически лица за изповядване на дадена религия, извършване на богослужение, религиозни обреди и церемонии. Недопустима е държавна намеса във вътрешната организация на религиозните общности. Религиозните общности не могат да включват в дейността си малолетни лица, освен с изричното съгласие на техните родители или настойници. Непълнолетните лица могат да бъдат включвани в дейността на религиозните общности, освен ако има изричното несъгласие на техните родители или попечители. (ЗВ)

Ресурсно подпомагане на деца и ученици – осигуряване на обща и допълнителна подкрепа, основана на оценката на потребностите на децата и учениците, което включва осъществяване на дейности от специалисти, насочени към личностно развитие на децата и ученици със специални образователни потребности, и с оглед постигане на целите, заложиени в плановете за подкрепа и в индивидуалните им учебни програми. (ЗПУО)

Рехабилитация – последователен и непрекъснат възстановителен процес, който подпомага човека с увреждане да достигне оптимално физическо, интелектуално, психическо и социално равнище на дейност, като му се осигуряват възможности за промяна на живота към по-висока степен на независимост. (ЗХУ)

Рехабилитация на слуха и говора – комплекс от дейности за стимулиране на остатъчния слух и на езиковото и речевото развитие на децата и учениците с увреден слух с различен тип слухопротезиране (конвенционални слухови апарати или кохлеарни импланти). (НПО)

Рехабилитация при комуникативни нарушения – комплекс от дейности за подпомагане на деца и ученици със затруднения, увреждане или разстройство на езика, говора, познавателните процеси и социалното поведение. (ЗПУО, НПО)

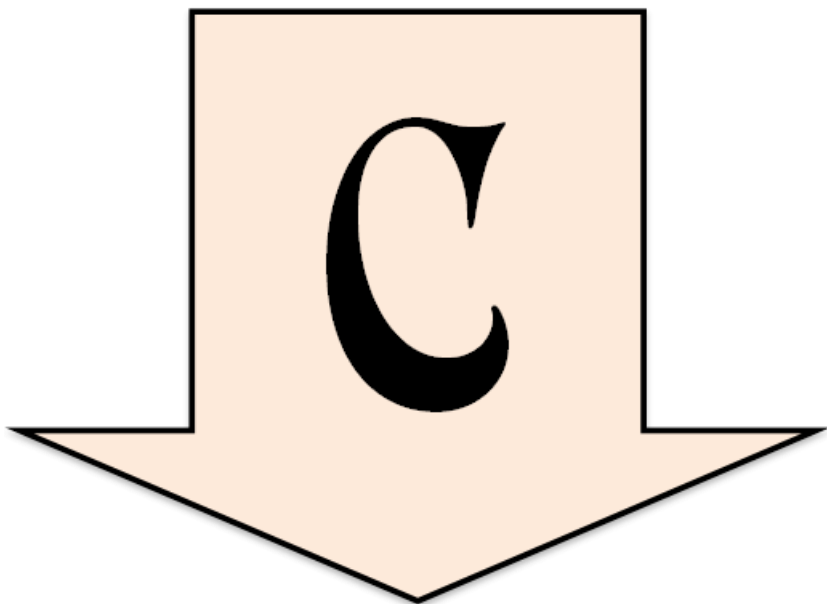
Риск – събитие, което ще повлияе върху постигане на целите на организацията. Рискът се измерва с неговия ефект и с вероятността от настъпването му. (ЗФУКПС)

Родител – лицето, което упражнява родителските права по смисъла на Семейния кодекс, както и представителят на детето или лицето, което полага грижи за детето. (ЗПУО, НПО, ЗБЖЕ)

Родство по права линия – връзката между две лица, от които едното произхожда пряко или непряко от другото. (СК)

Родство по съребрена линия – връзката между две лица, които имат общ родоначалник, без едното да произхожда от другото. (СК)

Ръководители – лицата, управляващи организации, изпълняващи ръководни функции и носещи управленска отговорност. (ЗФУКПС)

СБКО – виж „Социално-битово и културно обслужване (СБКО)“. (КТ)

Седалище на институциите в системата на предучилищното и училищното образование – това е населеното място, където се намира тяхното управление. Официалният адрес на институциите в системата на предучилищното и училищното образование е адресът, на който се намира управлението на институцията. Официалният адрес трябва да съвпада с адреса на някоя от сградите, в която се осъществява образователният процес, съответно дейността. (ЗПУО)

Сексуално насилие на дете – използването на дете за сексуално задоволяване. (ППЗД)

Семейна среда – биологичното семейство на детето или семейството на осиновителите, бабата и дядото или близките на детето, или приемно семейство, при което то се настанява. (ЗЗДет)

Синдикални организации – представляват и защитават интересите на работниците и служителите пред държавните органи и пред работодателите по въпросите на трудовите и осигурителните отношения и на жизненото равнище чрез колективно преговаряне, участие в тристранното сътрудничество, организиране на стачки и други действия съгласно закона. (КТ)

Синдикално ръководство – председателят и секретарят на съответната синдикална организация. (КТ)

Синхронно обучение от разстояние в електронна среда – обучение от разстояние в електронна среда, при което обучаващият и обучаемите взаимодействат в реално време, едновременно, присъствено, чрез визуален контакт през електронна платформа. (ЗПУО)

Синхронно извършване на подкрепа за личностно развитие от разстояние в електронна среда – извършване на подкрепа за личностно развитие от разстояние в електронна среда, при което педагогическият специалист и децата или учениците взаимодействат в реално време, едновременно, присъствено, чрез визуален контакт през електронна платформа. (ЗПУО)

Система на предучилищното и училищното образование – включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието. Системата включва и обучението, осъществявано от организациите на българите, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно законодателството на съответната държава за извършване на образователно-културна дейност, както и от други организации и институции. Системата на предучилищното и училищното образование осигурява условия за:

- ранно детско развитие и подготовка на децата за училище;
- придобиване на основно и средно образование и/или на професионална квалификация;
- валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и чрез информално учене.

Дейностите в системата на предучилищното и училищното образование се финансират със средства от

държавния бюджет, бюджетите на общините, европейски фондове и програми и други източници.

В системата на предучилищното и училищното образование не се допуска налагането на идеологически и/или религиозни доктрини и се забранява осъществяването на политическа и партийна дейност. В системата на предучилищното и училищното образование идеологии, доктрини и системи от възгледи и идеи се изучават за постигане на целите и за формиране на национално самочувствие, патриотичен дух и родолюбие у децата и учениците и при спазване на държавните образователни стандарти и на учебните програми. (ЗПУО)

Системни нарушения на трудовата дисциплина – три или повече нарушения на трудовата дисциплина, извършени за период от една година, като за поне едно от тях не е налагано дисциплинарно наказание и за налагането им не са изтекли установените срокове, а за тези, за които са налагани – когато дисциплинарите наказания не са заличени по съответния ред. (КТ)

Слоган на държавната администрация – послание на държавната администрация към обществеността. (НАО)

Служебно начало – принцип за установяване по инициатива на финансовите инспектори на всички факти и

обстоятелства, свързани с проверяваната финансова и стопанска дейност на инспектираните организации или лица. (ЗДФИ)

Сляпо-глухо лице – лице или дете, което е едновременно със слухова и зрителна загуба и е ползвател на българския жестов език или на други системи на комуникация според спецификата на неговото нарушение. (ЗБЖЕ)

Социална инфраструктура – сгради и съоръжения – публична собственост, формиращи система за обслужване на населението в администрацията на държавната и местната власт, образованието, здравеопазването, културата, социалните дейности и спорта. (ЗУТ)

Социални помощи – средства в пари и/или в натура, които допълват или заместват собствените доходи до основните жизнени потребности или задоволяват инцидентно възникнали потребности на подпомаганите лица и семейства. Лицата, на които е възложено да полагат грижи за деца съгласно Закона за закрила на детето, получават месечни социални помощи по този закон само когато децата в задължителна предучилищна или училищна възраст редовно посещават детска градина или училище съобразно формата на организация или на обучение, освен ако това е невъзможно поради здравословното им състояние. (ЗСПодп)

Социално включване – създаването на условия и възможности в най-висока степен за участие на лицата в обществения живот. (ЗСПодп)

Социално-битово и културно обслужване (СБКО) – финансира се със средства от работодателя и от други източници. Начинът на използването на средствата за социално-битовото и културното обслужване се определя с решение на общото събрание на работниците и служителите. Средствата за социално-битовото и културното обслужване не могат да се изземват и използват за други цели. (КТ)

Социално-педагогически интернати – за обучение на ученици, които нямат подходящи условия за живот в семейството си, лишени са от родителски грижи и надзор или са извършили противообществени прояви. (ЗПУО)

Специализиран кабинет – учебно помещение, обзаведено и оборудвано за осигуряване на обучението в задължителните, избираемите и факултативните часове съответно по учебните предмети химия и опазване на околната среда, физика и астрономия, биология и здравно образование. (Н 24/2020)

Специализиран превоз – автобусните или автомобилните превози на педагогическите специалисти, организирани от първостепенните разпоредители с бюджет или

от директорите на държавните и общинските институции по договор с определен маршрут и разписание. (Н 1/2017)

Специализирана подготовка – придобива се в специализираните училища чрез обучение съответно в областта на спорта, на културата или на изкуството, или чрез религиозно обучение. Специализираната подготовка се придобива чрез изучаването на специализирани учебни предмети, определени в съответния типов учебен план, утвърден от министъра на образованието и науката. (ЗПОО)

Специализирани училища – училищата за подготовка на кадри в областта на спорта, изкуствата, културата и за нуждите на вероизповеданията. Специализираните училища са: спортни училища (V – XII клас включително), училища по културата (I – XII, V – XII или VIII – XII клас включително), училища по изкуствата (I – XII, V – XII клас или VIII – XII клас включително) и духовни училища (VIII – XII клас включително). (ЗПУО)

Специализирани обслужващи звена – институции за изпълнението и популяризирането на дейности, свързани с осъществяване на образователните политики, включително и за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, както и с информационно-техническото осигуряване на системата на предучилищното и училищното образование. Това са звена за:

- изследователска и информационна дейност;

- организационно и/или методическо подпомагане;
- дейности, свързани с квалификацията на педагогическите специалисти;
- дейности по организиране, подготовка и провеждане на вътрешно и външно оценяване и по участие в международни изследвания, свързани с предучилищното и училищното образование;
- дейности, свързани с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;
- дейности по управление на международни програми;
- дейности по съхраняване и развитие на образователното дело. (ЗПУО)

Специализирано издание – периодично печатно или електронно издание от определена научна или научно-приложна област на знанието, която е съотнесима към дейността на педагогическия специалист. (Н 15/2019)

Специални образователни потребности – образователните потребности, които може да възникнат при сензорни увреждания, физически увреждания, множество увреждания, интелектуални затруднения, езиково-говорни нарушения, специфични нарушения на способността за учене, разстройства от аутистичния спектър, емоционални и поведенчески разстройства. (ЗПУО)

Специалните училища:

1. за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания – увреден слух или нарушено зрение; възпитателни училища интернати; социално-педагогически интернати. (ЗПУО)

2. възпитателни училища интернати и социално-педагогически интернати, осъществяват професионално образование и обучение с придобиване на първа, втора и трета степен на професионална квалификация. Възпитателните училища интернати и социално-педагогическите интернати могат да осъществяват и професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професията. (ЗПОО)

Специалност – самостоятелно обособена трудова дейност в рамките на дадена професия. /ЗПОО/

Специфична професионална подготовка – съвкупност от компетентности, необходими за упражняване на конкретна специалност от професията. Специфичната професионална подготовка се придобива чрез изучаване на учебни предмети или модули, като отчита спецификата на всяка специалност от професията. (ЗПОО)

Специфични одити – одитите, извършвани при условията и по реда на специален закон. Те могат да бъдат комбинирани одити, които съчетават подходите за извършване на финансов одит, одит за съответствие и одит на изпълнение. (ЗСП)

Спортни училища:

1. осигуряват общообразователна подготовка и специализирана подготовка в областта на спорта, а в средната степен на образование – и професионална подготовка в професионално направление „Спорт“. (ЗПУО)

2. осъществяват професионално образование с придобиване на трета степен на професионална квалификация с продължителност, определена в рамкова програма В. Спортните училища могат да осъществяват и професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация въз основа на заповед на министъра на младежта и спорта, ако отговарят на условията, определени с държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по съответните професии. (ЗПОО)

СПУО – виж „Система на предучилищното и училищното образование“ (ЗПУО)

Средищна детска градина – общинска детска градина, която се намира в най-близкото населено място на територията на общината или на съседна община, където се отглеждат, възпитават, социализират и обучават децата в задължителна предучилищна възраст от населените места, в които няма детска градина или училище, което организира задължително предучилищно образование. (ЗПУО)

Средищно училище – държавно или общинско училище, в което се обучават учениците от населени места на

територията на общината или на съседни общини, в които няма училище. (ЗПУО)

Средни училища – осигуряват общообразователна, разширена и профилирана и/или професионална подготовка. (ЗПУО)

Средно образование – обучението за придобиване на средно образование се осъществява от VIII до XII клас включително в два етапа, както следва: първи гимназиален – от VIII до X клас включително и втори гимназиален – от XI до XII клас включително. (ЗПУО)

Средство за колективна защита – проектно, конструктивно, технологично, организационно или друго техническо решение, което изолира пространството, в което може или се проявява опасността от местонахождението на работещите или други лица, които биха могли да бъдат увредени. (ЗЗБУТ)

Срочен трудов договор – сключва се:

- за определен срок, който не може да бъде по-дълъг от 3 години за изпълнение на временни, сезонни или краткотрайни работи и дейности;
- до завършване на определена работа;
- за заместване на работник или служител, който отсъства от работа;

- за работа на длъжност, която се заема с конкурс – за времето, докато бъде заета въз основа на конкурс;
- за определен мандат, когато такъв е установен за съответния орган.

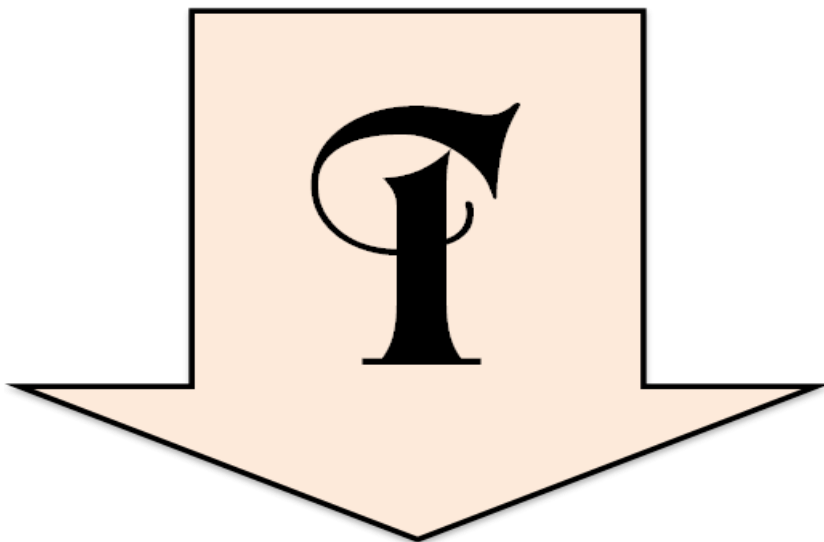
Работниците и служителите по срочен трудов договор имат същите права и задължения, каквито имат работниците и служителите по трудов договор за неопределено време. Те не могат да бъдат поставяни в по-неблагоприятно положение само поради срочния характер на трудовото им правоотношение в сравнение с работниците и служителите по трудов договор за неопределено време, които изпълняват същата или сходна работа в предприятието, освен ако законът поставя ползването на някои права в зависимост от притежаваната квалификация или придобитите умения. (КТ)

Стаж за приспособяване – упражняването на регулираната професия, което се осъществява под контрола на квалифициран специалист на територията на Република България. (ЗППК)

Стаж за усвояване на професията – времето, през което професията е упражнявана под ръководство, в случай че това е условие за упражняване на регулираната професия, като това може да бъде по време на обучението за придобиване на професионална квалификация или след него. (ЗППК)

Степен на професионална квалификация – обемът и съдържанието на професионални компетенции и необходимите за тяхното формиране общообразователни знания и умения. (ЗПОО)

Съоръжения за игра – съоръжения, конструкции, пясъчници и техни елементи, с които или на които ползвателите могат да играят индивидуално или групово в зависимост от предпочитанията си и които могат да сменят по всяко време. (Н 1/2009)

Текущ ремонт – подобряването и поддържането в изправност на сградите, постройките, съоръженията и инсталациите, както и вътрешни преустройства, при които не се:

- засяга конструкцията на сградата;
- извършват дейности като премахване, преместване на съществуващи зидове и направа на отвори в тях, когато засягат конструкцията на сградата;
- променя предназначението на помещенията и натоварванията в тях.

Текущ ремонт на строеж е и подобряването и поддържането в изправност на елементите на техническата инфраструктура, при които не се променят трасето и техническите характеристики. (ЗУТ)

Трансфер – безвъзмездно прехвърляне на парични средства между централния бюджет, бюджетите, сметките за средства от Европейския съюз и сметките за чужди средства, включително предоставянето на средства за финансиране на конкретни дейности и услуги, когато такова предоставяне на средства не се класифицира като разход/приход. За целите на касовото изпълнение и извършването на промени по съответните бюджети и сметките за средствата от Европейския съюз възстановяването на получен/предоставен трансфер се третира аналогично на плащанията, представляващи възстановяване на приходи, съответно възстановяване на разходи. (ЗПФ)

Трета държава – всяка държава, която не е член на Европейския съюз и не е държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или Конфедерация Швейцария. (ЗПУО, ДОПК)

Трудов договор – сключва се между работника или служителя и работодателя преди постъпването на работа. За длъжности, определени в закон или в акт на Министерския съвет, трудовият договор се сключва от по-горестоящия спрямо работодателя орган. В тези случаи трудовото правоотношение се създава с предприятието, в което е съответната длъжност. Трудовият договор съдържа данни за страните и определя:

- мястото на работа;

- наименованието на длъжността и характера на работата;
 - датата на сключването му и началото на неговото изпълнение;
 - времетраенето на трудовия договор;
 - размера на основния и удължения платен годишен отпуск и на допълнителните платени годишни отпуски;
 - еднакъв срок на предизвестие и за двете страни при прекратяване на трудовия договор;
 - основното и допълнителните трудови възнаграждения с постоянен характер, както и периодичността на тяхното изплащане;
 - продължителността на работния ден или седмица.
- (КТ)

Трудов договор със срок за изпитване – прилага се, когато работата изисква да се провери годността на работника или служителя да я изпълнява, като срокът за изпитване се определя до 6 месеца. Такъв договор може да се сключи и когато работникът или служителят желае да провери дали работата е подходяща за него. В договора се посочва в чия полза е уговорен срокът за изпитване. Ако това не е посочено в договора, приема се, че срокът за изпитване е уговорен в полза и на двете страни. През време на изпитването страните имат всички права и задължения както при окончателен трудов договор. В срока за изпитването не се включва времето, през което работникът или служителят е бил в законоустановен

отпуск или по други уважителни причини не е изпълнявал работата, за която е изпитван. За една и съща работа с един и същ работник или служител в едно и също предприятие трудов договор със срок за изпитване може да се сключва само веднъж. (КТ)

Трудов стаж – времето, през което работникът или служителят е работил по трудово правоотношение, доколкото друго не е предвидено в този кодекс или в друг закон, както и времето, през което лицето е работило като държавен служител. Трудов стаж е и времето, през което е изпълнявана държавна служба или работа по трудово правоотношение според законодателството на друга държава – членка на Европейския съюз, в друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или в Конфедерация Швейцария, както и времето на заемане на длъжност в институция на Европейския съюз или международна организация, в която Република България членува, удостоверено с акт за възникване и за прекратяване на правоотношението. Трудовият стаж се изчислява в дни, месеци и години. Продължителността на трудовия стаж, придобит от работника или служителя, се записва с цифри и думи и се удостоверява с подписите на главния счетоводител и ръководителя, и печата на институцията. (КТ)

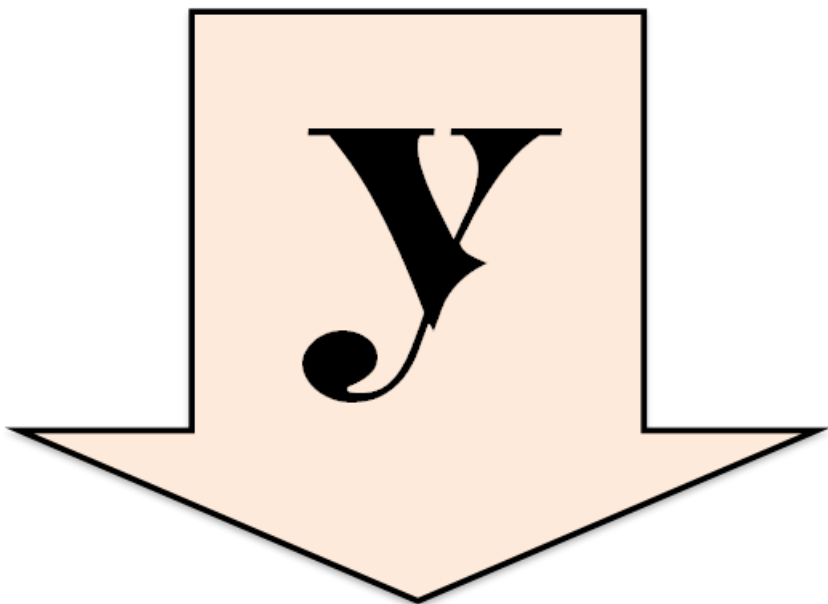
Трудова книжка – официален удостоверителен документ за вписване на обстоятелства, свързани с трудовата дейност на работника или служителя. Трудовата книжка се

съхранява от работника или служителя, който е длъжен да я представя на работодателя при поискване, както и за вписване на нови обстоятелства в нея. (КТ)

Трудово досие – води се от работодателя за всеки отделен работник или служител. Трудовото досие на работника или служителя се създава при постъпване на работа и в него се съхраняват документите във връзка с възникването, съществуването, изменението и прекратяването на трудовото правоотношение. (КТ)

Трудово правоотношение – регламентира се с Кодекса на труда. По трудовото правоотношение работникът или служителят е длъжен да изпълнява работата, за която се е уговорил, и да спазва установената трудова дисциплина, а работодателят – да осигури на работника или служителя условия за изпълнение на работата и да му плаща възнаграждение за извършената работа. Работникът или служителят трябва да изпълнява трудовите си задължения точно и добросъвестно. (КТ)

Трудоустрояване – работник или служител, който поради болест или трудова злополука не може да изпълнява възложената му работа, но без опасност за здравето си може да изпълнява друга подходяща работа или същата работа при облекчени условия, се трудоустроява на друга работа или на същата работа при подходящи условия по предписание на здравните органи. (КТ)

Управление на качеството – непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейностите, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детските градини и училищата. (ЗПУО)

Управленска отговорност – задължението на ръководителите на организациите да осъществяват всяко свое действие, спазвайки принципите за добро финансово управление, законосъобразност и прозрачност, включително да се отчитат за действията си и резултатите от тях пред тези, които са им възложили управленската отговорност. (ЗФУКПС)

Участници в образователния процес – това са децата, учениците, учителите, директорите и другите педагогически специалисти, както и родителите. Участниците в образователния процес си партнират с общините и с други заинтересовани страни. (ЗПУО)

Учебен комплект – включва учебник и едно или няколко учебни помагала, създадени в единна система. (ЗПУО)

Учебен план – разпределя учебното време между учебните предмети или модули за придобиване на училищната подготовка. Структурата на учебния план обхваща три раздела: задължителни учебни часове; избираеми учебни часове; факултативни учебни часове. (ЗПУО)

Учебник – произведение, създадено в резултат на творческа дейност, което е одобрено от министъра на образованието и науката за осигуряване на училищната подготовка. Учебникът е дидактическо средство, което е за самостоятелно учене на ученика и което подпомага цялостното му обучение по определен учебен предмет или модул за овладяване на компетентностите, посочени в държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка, държавния образователен стандарт за профилираната подготовка или държавния образователен стандарт за придобиването на квалификация по професия, както и в съответната учебна програма. (ЗПУО)

Учебно помагало – произведение, създадено в резултат на творческа дейност, което подпомага предучилищното и училищното образование за:

- конкретизиране, разширяване или задълбочаване изцяло или в отделни части на учебното съдържание;
- затвърждаване или практическо прилагане на усвоените компетентности.

Според функцията си учебните помагала може да бъдат дидактична игра, албум, блок, учебна тетрадка, учебна христоматия, сборник със задачи, с контурни карти, с учебни материали или с учебни анализи, учебен атлас, ръководство за учебна практика, учебен курс по теория и/или практика на професията. (ЗПУО)

Учебно-производствени бази в училище – учебни лаборатории, учебна работилница, полигони, учебни стопанства и др. В учебно-производствените бази се провежда обучение по учебна практика на специалностите за придобиване на начални професионални умения и компетентности. (Н 24/2020)

Учебно-тренировъчни бази – учебно-тренировъчни фирми, тренажори и други форми, които са модели на предприятие, за симулиране на ситуации и разрешаване на казуси, предназначени за учебни цели. (Н 24/2020)

Учене през целия живот – общо образование, професионално образование и обучение, неформално обучение и информално учене през целия живот, което води до повишаване на знанията, уменията и компетентностите, като може да включва професионалната етика. (ЗППК)

Ученик – който е записан в училище за обучение за завършване на клас. (ЗПУО)

Ученик в риск – виж „Дете или ученик в риск“. (ЗПУО)

Ученик с изявени дарби – виж „Дете или ученик с изявени дарби“. (ЗПУО, ЗЗДет)

Ученик с хронични заболявания – ученик със среднотежки, компенсирани и реконвалесцентни форми на съответното хронично заболяване. (ЗПУО)

Училища по изкуствата:

1. осигуряват общообразователна подготовка, специализирана подготовка в областта на изкуствата и професионална подготовка в съответните професионални направления. (ЗПУО)

2. осъществяват професионално образование и обучение с придобиване на втора и трета степен на

професионална квалификация с продължителност, определена в рамкови програми. Училищата по изкуствата могат да осъществяват и професионално обучение с придобиване на четвърта степен на професионална квалификация въз основа на заповед на министъра на културата, ако отговарят на условията, определени с държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по съответните професии. (ЗПОО)

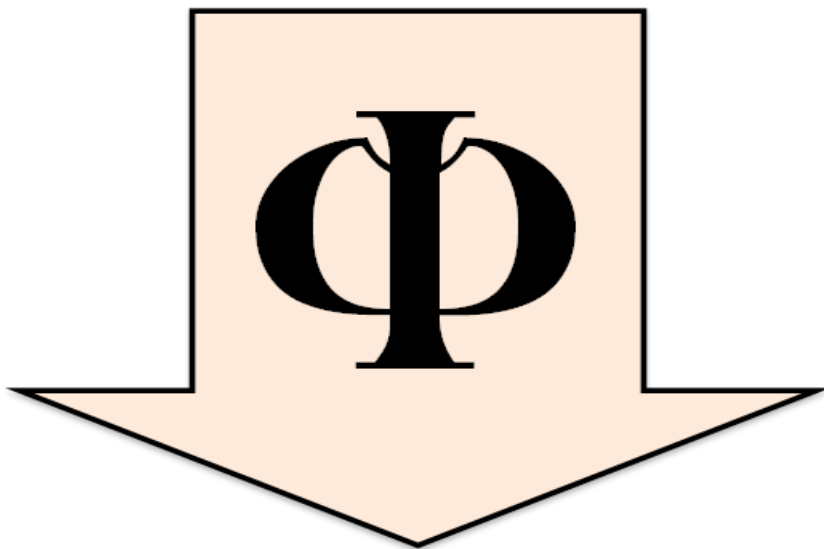
Училища по културата – осигуряват общообразователна подготовка, специализирана подготовка в областта на културата и профилирана подготовка. (ЗПУО)

Училище – институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се обучават, възпитават и социализират ученици и се осигуряват условия за завършване на клас и етап и/или за придобиване на степен на образование. (ЗПУО)

Училищна подготовка – съвкупност от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на ученика в следващ клас, етап и/или степен на образование и свързани с постигане на целите на училищното образование. Според съдържанието си училищната подготовка е общообразователна, разширена, профилирана, професионална и допълнителна. В специализираните училища се осигурява и придобиването на специализирана подготовка. (ЗПУО)

Учител-наставник – учител, който подпомага стажант-учител или новоназначен учител и му оказва методическа подкрепа за ефективното включване в образователния процес, мотивира професионалното усъвършенстване и кариерно развитие. (ЗПУО)

Учителски стаж – трудовият стаж, положен на длъжност на педагогически специалист в институции в системата на предучилищното и училищното образование (детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование), при изпълнена норма за преподавателска работа. Учителски стаж е осигурителният стаж, положен на учителска или възпитателска длъжност в учебни и възпитателни заведения. За учителски стаж се счита и осигурителният стаж на директорите и заместник-директорите на учебни и възпитателни заведения, ако те са изпълнили пълната норма задължителна преподавателска работа. (НПОС, Н 15/2019)

Факултативни учебни часове – в тях се осъществява обучение за придобиване на допълнителната подготовка. (ЗПУО)

Физическо насилие – причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето. (ППЗЗД)

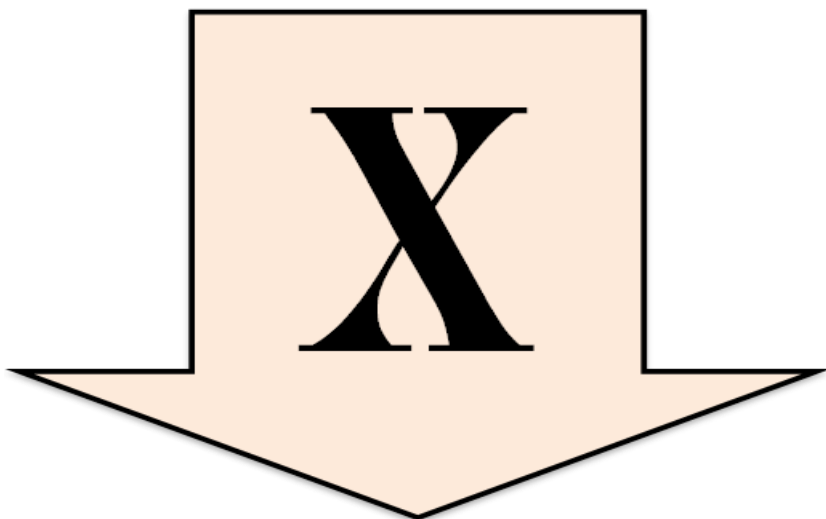
Финансиране на бюджетното салдо – постъпленията и плащанията, произтичащи от: поемането и погасяването на дълга, постъпленията от приватизация, операциите с чужди средства, операциите по придобиването и реализирането на финансови активи и пасиви, несвързани с приходи и разходи, както и изменението в наличността на паричните средства за съответната бюджетна година, включително от преоценка на

наличните парични средства в чуждестранна валута. Финансирането е равно на бюджетното салдо с противоположен знак. (ЗПФ)

Финансиращ орган – първостепенният разпоредител с бюджет по смисъла на Закона за публичните финанси, от чийто бюджет се финансират дейностите в училището, в детската градина, центъра за подкрепа за личностно развитие или в специализираното обслужващо звено. Финансиращ орган може да бъде и друга организация, институция или лице, които финансират образователната институция. (ЗСП, ЗПУО)

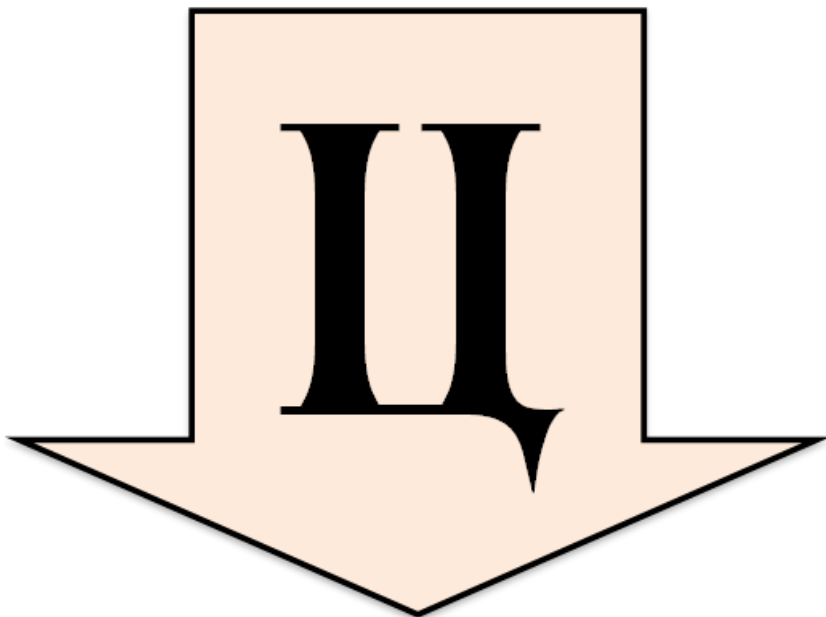
Финансов контрол – всяка форма на контрол, свързана с управлението на публични средства и дейности, осъществявана чрез специализирани правомощия и процедури, включително бюджетен контрол, финансов инспекционен контрол, данъчен контрол, митнически контрол и други подобни. (ЗСП)

Финансов одит – изразяване на независимо одитно мнение с разумна степен на сигурност дали годишният финансов отчет на бюджетната организация е изготвен във всички съществени аспекти в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане. (ЗСП)

Хора с увреждания – лица с физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществения живот. (ЗХУ)

Хора с трайни увреждания – лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществения живот, и на които медицинската експертиза е установила вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто. (ЗХУ, ЗДП, ЗСПодп)

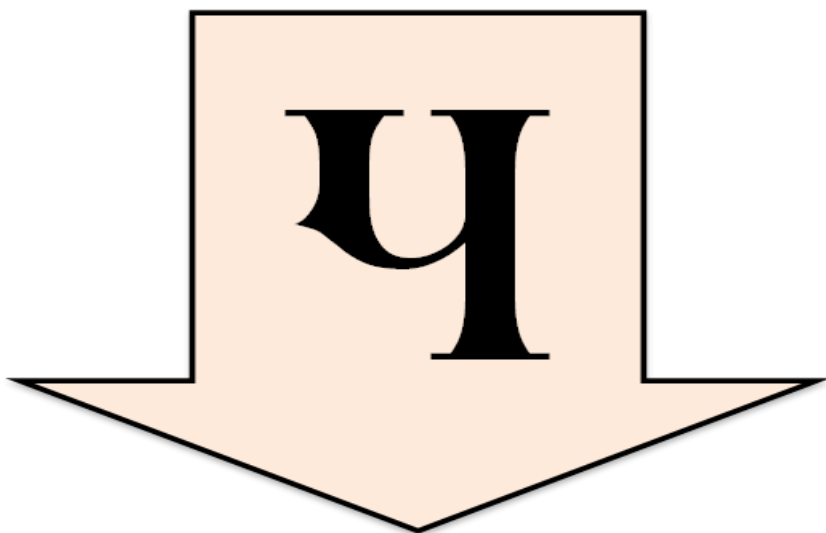

Центрове за професионално обучение – осъществяват професионално обучение на лица, навършили 16 години. (ЗПОО)

Център за подкрепа за личностно развитие – институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се организират дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците, както и дейности за развитие на техните интереси и способности. (ЗПУО)

Център от затворен тип – териториално поделение на Държавната агенция за бежанците, в което правото на свободно придвижване на настанените в него чужденци, търсеци международна закрила, е ограничено. (ЗУБ)

Център от отворен тип – териториално поделение на Държавната агенция за бежанците със свободен режим. (ЗУБ)

Част от професия – обособена трудова дейност в рамките на една професия, за която може да се организира професионално обучение. (ЗПОО)

Човек с трайни увреждания – виж „Хора с трайни увреждания“. (ЗХУ, ЗДП, ЗСПодп)

Чужденец – всяко лице, което не е български гражданин или не е гражданин на друга държава – членка на Европейския съюз, на държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, както и лице, което не се разглежда като гражданин на нито една държава в съответствие с нейното законодателство. (ЗУБ)

Чужденец, търсещ закрила – този, който е заявил желание за получаване на закрила по Закона за убежището и бежанците. (ЗУБ)

Чужди средства – съдебните гаранции, гаранциите за обезпечаване на временен внос, депозитите за участие в конкурси и търгове, други гаранции, депозити и средства, временно съхранявани от бюджетната организация за сметка на други лица, включително събиране, разходване или временно съхраняване на средства за сметка на бюджети или на сметки за средства от Европейския съюз. (ЗПФ)

НОРМАТИВЕН УКАЗАТЕЛ

АПК	Административнопроцесуален кодекс, обнародван с ДВ бр. 30 от 11.04.2006 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.15 от 19.02.2021 г.
ГПК	Граждански процесуален кодекс, обнародван с ДВ бр. 59 от 20.07.2007 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.15 от 22.02.2022 г.
ДОПК	Данъчно-осигурителен процесуален кодекс, обнародван с ДВ бр. 105 от 29.12.2005 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.25 от 29.03.2022 г.
КСО	Кодекс за социално осигуряване, обнародван с ДВ бр. 110 от 17.12.1999 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.51 от 01.07.2022 г.
КТ	Кодекс на труда, обнародван с ДВ бр. 26 от 01.04.1986г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.25 от 29.03.2022 г.
СК	Семеен кодекс, обнародван с ДВ бр. 47 от 23.06.2009г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.103 от 04.12.2020 г.
ЗА	Закон за администрацията, обнародван с ДВ бр. 130 от 05.11.1998 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр. 21 от 13.03.2020 г.
ЗБЖЕ	Закон за българския жестов език, обнародван с ДВ бр. 9 от 02.02.2021г.
ЗВ	Закон за вероизповеданията, обнародван с ДВ бр. 120 от 29.12.2002 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр. 18 от 04.03.2022 г.
ЗВО	Закон за висшето образование, обнародван с ДВ бр. 112 от 27.12.1995 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр. 18 от 04.03.2022 г.
ЗВОПС	Закон за вътрешния одит в публичния сектор, обнародван с ДВ бр. 27 от 31.05.2006 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр. 100 от 20.12.2019 г.
ЗГР	Закон за гражданската регистрация, обнародван с ДВ бр. 67 от 27.07.1999 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр. 105 от 11.12.2020 г.

ЗДП	Закон за движение по пътищата, обнародван с ДВ бр.20 от 05.03.1999 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.84 от 08.10.2021 г.
ЗДФИ	Закон за държавната финансова инспекция, обнародван с ДВ бр. 33 от 21.04.2006 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр. 85 от 24.10.2017 г.
ЗЗБУТ	Закон за здравословни и безопасни условия на труд, обнародван с ДВ бр.124 от 23.12.1997 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.97 от 05.12.2017 г.
ЗЗД	Закон за задълженията и договорите, обнародван с ДВ бр. 275 от 22.11.1950 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр. 35 от 27.04.2021 г.
ЗЗДет	Закон за закрила на детето, обнародван с ДВ бр. 48 от 13.06.2000 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр. 99 от 20.11.2020 г.
ЗЗКИ	Закон за защита на класифицираната информация, обнародван с ДВ бр.45 от 30.04.2002 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.80 от 24.09.2021 г.
ЗЗЛД	Закон за защита на личните данни, обнародван с ДВ бр.1 от 04.01.2002 г., последно изменен с ДВ бр. 93 от 26.11.2019 г.
ЗЗО	Закон за здравното осигуряване, обнародван с ДВ бр.70 от 19.06.1998 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.32 от 26.04.2022 г.
ЗЛС	Закон за лицата и семейството, обнародван с ДВ бр.182 от 09.08.1949 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.120 от 29.12.2002 г.
ЗПОО	Закон за професионалното образование и обучение, обнародван с ДВ бр.68 от 30.07.1999 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.41 от 03.06.2022 г.
ЗППК	Закон за признаване на професионални квалификации, обнародван с ДВ бр.13 от 08.02.2008 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.21 от 12.03.2021 г.
ЗПССИ	Закон за предприятията на социалната и солидарна икономика, обнародван с ДВ бр.91 от 02.11.2018 г., последно

	изменен и/или допълнен с ДВ бр.17 от 25.02.2020 г.
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование, обнародван с ДВ бр.79 от 13.10.2015 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.34 от 03.05.2022 г.
ЗПФ	Закон за публичните финанси, обнародван с ДВ бр.15 от 15.02.2013 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.98 от 17.11.2020 г.
ЗСП	Закон за Сметната палата, обнародван в ДВ бр. 12 от 13.02.2015 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр. 7 от 19.02.2018 г.
ЗСПодп	Закон за социалното подпомагане, обнародван с ДВ бр. 56 от 19.05.1998 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр. 71 от 11.08.2020 г.
ЗСПД	Закон за семейни помощи за деца, обнародван с ДВ бр. 32 от 29.03.2002 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр. 14 от 17.02.2021 г.
ЗСч	Закон за счетоводството, обнародван с ДВ бр. 95 от 08.12.2015 г., последно изменен и допълнен с ДВ бр. 19 от 05.03.2021 г.
ЗУБ	Закон за убежището и бежанците, обнародван с ДВ бр. 54 от 31.05.2002 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр. 32 от 26.04.2022 г.
ЗУТ	Закон за устройство на териториите, обнародван с ДВ бр. 1 от 02.01.2001г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.42 от 07.06.2022 г.
ЗФУКП	Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор, обнародван с ДВ бр. 21 от 10.03.2006г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.13 от 12.02.2019 г.
ЗХУ	Закон за хората с увреждания, обнародван в ДВ бр.105 от 18.12.2018 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.18 от 04.03.2022 г.
НАО	Наредба за административното обслужване, приета с ПМС № 246 от 13.09.2006 г., обнародвана с ДВ бр.78 от 26.09.2006 г., последно изменена и/или допълнена с ДВ бр.47 от 24.06.2022 г.

НЕВД	Наредба за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, приета с ПМС № 263 от 30.12.1999 г., обнародвана с ДВ бр.6 от 21.01.2000г., последно изменена и/или допълнена с ДВ бр.16 от 23.02.2021г.
НКС	Наредба за командировките в страната, приета с ПМС № 72 от 30.12.1986 г., обнародвана с ДВ бр.11 от 10.02.1987г., последно изменена и/или допълнена с ДВ бр.2 от 07.01.2011 г.
НПО	Наредба за приобщаващото образование, приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г., издадена на основание чл. 22, ал. 7 във връзка с ал. 2, т. 7 от Закона за предучилищното и училищното образование. Обнародвана с ДВ бр.86 от 27.10.2017 г., последно изменена и/или допълнена с ДВ бр.91 от 02.11.2021г.
НПОС	Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на Министерския съвет от 2000 г., обнародвана с ДВ бр.21 от 17.03.2000г., последно изменена и допълнена с ДВ бр.44 от 14.06.2022 г.
НСОРЗ	Наредба за структурата и организацията на работната заплата, приета с ПМС № 4 от 17.01.2007 г., обнародвана с ДВ бр.9 от 26.01.2007 г., последно изменена и/или допълнена с ДВ бр.66 от 24.07.2020г.
НФISПУ О	Наредба за финансирането на институции в системата на предучилищното и училищното образование, приета с ПМС № 219 от 05.09.2017 г., на основание чл.22, ал.7 във връзка с ал.2, т.17 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародвана в ДВ бр.81 от 10.10.2017г., последно изменена и допълнена с ДВ бр.7 от 25.01.2022 г.
ППЗДП	Правилник за прилагане на закона за движение по пътищата,

	приет с ПМС № 36 от 05.03.1996 г., обнародван с ДВ бр.25 от 22.03.1996г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.13 от 17.02.2015 г.
ППЗЗД	Правилник за прилагане на закона за закрила на детето, приет с ПМС № 153 от 14.07.2003 г., обнародван с ДВ бр.66 от 25.07.2003г., последно изменен и допълнен с ДВ бр.2 от 08.01.2021 г.
ПСУДОС ДГУ	Правилник за създаването, устройството и дейността на обществените съвети към детските градини и училищата, издаден от министъра на образованието и науката, обнародван с ДВ бр.75 от 27.09.2016 г.
ПУДНИО Н	Правилник за устройството и дейността на национално издателство за образование и наука „Аз-буки“, издаден от министъра на образованието и науката на основание чл. 51, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародван с ДВ бр.34 от 28.04.2017 г.
ПУФНИО	Правилник за устройството и функциите на националния инспекторат по образованието, приет с ПМС № 36 от 13.03.2018 г.,на основание чл. 279 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародван с ДВ бр.24 от 16.03.2018 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.2 от 07.01.2020 г.
ПУФРУО	Правилник за устройството и функциите на Регионалните управления на образованието, издаден на основание чл. 253, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародван с ДВ бр.13 от 07.02.2017 г., последно изменен с ДВ бр.93 от 09.11.2021 г.
УПДАЗД	Устройствен правилник на Държавната агенция за закрила на детето, приет на основание чл. 17, ал. 5 от Закона за закрила на детето и чл. 48 от Закона за администрацията,

	приложение № 1 към чл. 1 на ПМС № 38 от 15.02.2001 г., обнародван с ДВ бр.17 от 23.02.2001 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.90 от 20.10.2020 г.
УПИАГИ Т	Устройствен правилник на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“, приет с ПМС № 2 от 13.01.2014 г. на основание чл. 54, ал. 3 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд и чл. 55 от Закона за администрацията., обнародван с ДВ бр.6 от 21.01.2014 г., последно изменен и/или допълнен с ДВ бр.34 от 03.05.2022 г.
Н 1/2009	Наредба № 1 от 12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра, издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на вътрешните работи и председателя на Държавната агенция за закрила на детето, обнародвана с ДВ бр.10 от 06.02.2009 г., последно изменена и/или допълнена с ДВ бр.84 от 25.10.2019 г.
Н 1/2017	Наредба № 1 от 16.01.2017 г. за условията и реда за възстановяване на транспортните разходи или на разходите за наем на педагогическите специалисти в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 219, ал. 5 от Закона за предучилищното и училищното образование и е съгласувана с министъра на финансите. обнародвана с ДВ бр.10 от 27.01.2017 г., последно изменена и допълнена с ДВ бр.36 от 27.04.2018 г.
Н 4/2017	Наредба № 4 от 20.04.2017 г. за нормиране и заплащане на труда, издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 22, ал. 9 във връзка с чл. 22, ал. 2, т. 18 от Закона за предучилищното и училищното

	образование и съгласувана с министъра на труда и социалната политика и с министъра на финансите, обнародвана с ДВ бр.34 от 28.04.2017г., последно изменена и/или допълнена ДВ бр.35 от 10.05.2022г.
Н 5/2015	Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка, издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 22, ал. 3 във връзка с чл. 22, ал. 2, т. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародвана с ДВ бр.95 от 08.12.2015 г., последно изменена и/или допълнена ДВ бр.79 от 08.09.2020 г.
Н 5/2016	Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование, издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 22, ал. 4 във връзка с чл. 22, ал. 2, т. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародвана с ДВ бр.46 от 17.06.2016 г., последно изменена и/или допълнена ДВ бр.12 от 11.02.2022 г.
Н 8/2016	Наредба № 8 от 11.08.2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование, издадена от министъра на образованието и науката, обнародвана с ДВ бр.66 от 23.08.2016 г., последно изменена и/или допълнена ДВ бр.101 от 03.12.2021 г.
Н 10/2017	Наредба № 10 от 19.12.2017 г. за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, издадена от министъра на образованието и науката, обнародвана с ДВ бр.102 от 22.12.2017 г., изменена и допълнена с бр. 39 от 28.04.2020 г.
Н 11/2016	Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците, издадена от министъра на образованието и науката, обнародвана с ДВ бр.74 от 20.09.2016 г., последно изменена и допълнена с ДВ бр.43 от 10.06.2022 г.
Н 13/2016	Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското,

	здравното, екологичното и интеркултурното образование, издадена от министъра на образованието и науката, обнародвана с ДВ бр.80 от 11.10.2016 г., последно изменена и допълнена с ДВ бр.80 от 28.09.2018г.
Н 14/2016	Наредба № 14 от 16.11.2016 г. за представителното облекло на лицата от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 219, ал. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародвана с ДВ бр.95 от 29.11.2016 г.
Н 15/2019	Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 22, ал. 4 във връзка с ал. 2, т. 14 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародвана с ДВ бр.61 от 02.08.2019г., последно изменена и допълнена с ДВ бр.80 от 24.09.2021 г.
Н 18/2021	Наредба № 18 от 09.09.2021 г. за инспектирането на детските градини и училищата, издадена от министъра на образованието и науката на основание чл. 22, ал. 4 във връзка с ал. 2, т. 16 от Закона за предучилищното и училищното образование, обнародвана с ДВ бр.77 от 16.09.2021 г.
Н 24/2020	Наредба № 24 от 10.09.2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие, издадена от министъра на образованието и науката и министъра на здравеопазването, обнародвана с ДВ бр.84 от 29.09.2020 г.